

**Okvir upravljanja socijalne i životne sredine
Za projekat**

Podrška lokalnom razvoju na Kosovu uz uključivanja mladih

Ministarstvo administracije lokalne samouprave

Novembar 2018, Priština

Skraćenice

CBO	Lokalne organizacije
CZST	Centralnoevropska zona slobodne trgovine
CPF	Okvir za partnerstvo sa zemljom
PS	Procena sredine
PUS	Procena uticaja na sredinu
EBOR	Evropska banka za obnovu i razvoj
OUSŽS	Okvir upravljanja socijalne i životne sredine
PUSŽS	Plan upravljanja socijalne i životne sredine
ECA	Evropa i Centralna Azija
EU	Evropska unija
KDG	Komisija za dodelu grantova
BDP	Bruto domaći proizvod
MUŽ	Mehanizam za upućivanje žalbi
VK	Vlada Kosova
MMF	Međunarodni monetarni fond
JSRF	Japanski socijalni razvojni fond
KAZŽS	Kosovska agencija za zaštitu životne sredine
KKUD	Kosovska kompanija za upravljanje deponijama
OPK	Okvir za partnerstvo sa Kosovom
MALS	Ministarstvo administracije lokalne samouprave
MER	Ministarstvo ekonomskog razvoja
MŽSPP	Ministarstvo za životnu sredinu i prostorno planiranje
NVO	Nevladina organizacija
JUP	Jedinica za upravljanje projektom
ZPK	Zaštićena područja Kosova
ZSR	Zdravlje i sigurnost na radu
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

ZM	Zaštitna mera
PLRKUM	Podrška lokalnom razvoju na Kosovu uz uključivanje mladih
PUMP	Projekat Uključivanje mladih i preduzetništva

Sadržaj

Uvod.....	6
Ukratko o Kosovu	7
Zaštićena područja (ZP-ovi) Kosova.....	8
Fizičko kulturno nasleđe	10
Veći ekološki problemi	10
Ciljevi i komponente projekta.....	11
Razvojni cilj projekta	11
Komponente projekta	11
Komponenta 1: Inicijative za razvoj zajednice sa fokusom na mlade (1,719,000 US\$).....	11
Komponenta 2: Obuka mladih zainteresovanih strana (777,000 US\$)	12
Komponenta 3: Upravljanje projektom i administracija, praćenje i evaluacija i širenje znanja (280,000 US\$)	13
Linije finansijske podrške	13
Neprihvatljive aktivnosti.....	13
Lista isključenih delatnosti	13
Upravljanje projektom	14
Praćenje i evaluacija	14
Skrining životne sredine	15
Kategorija A	15
Kategorija B	15
Kategorija B+	15
Kategorija B-	16
Kategorija C	16
Institucionalni i aranžmani sprovođenja	17
Politike SB-a koje se primenjuju na projekat	17
OP/BP 4.01 (Procena životne sredine).....	18
OP/ BP 4.09 (Upravljanje štetočinama) – nije pokrenuta	18
OP/BP 4.11 (Kulturno nasleđe) – nije pokrenuta.....	18
OP/BP 4.10 (Autohtoni narodi).....	19
OP/BP 4.12 (Prinudno raseljavanje)	19
Pregled nacionalnog zakonodavstva i okvir upravljanja životnom sredinom i procena uticaja na društvo.....	19
Potencijalni uticaji na životnu sredinu	22
Mere ublažavanja	22
Procena životne sredine	23
Analiza životne sredine.....	23
Mehanizam za ulaganje žalbi.....	24
Praćenje usklađenosti i izveštavanje o OUSŽS-u.....	25
Objavljivanje i konsultacije	25
ANEKSI.....	26
ANEKS 1 - ODGOVORNOSTI I KLJUČNI UČESNICI.....	26
ANEKS 2 – UPITNIK O PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO za INFRASTRUKTURU (čak i neznatna infrastruktura)	27
Naziv odeljka:	27
ANEKS 3 – OBRAZAC KONTROLNE LISTE PLANA ZA PROCENU ŽIVOTNE SREDINE I DRUŠTVA	28
Uvod.....	28
Potencijalni uticaji na životnu sredinu	28
Podprojektne aktivnosti i uticaji na životnu sredinu	28
Kontrolna lista PUSŽS-a	28
Primena kontrolne liste EMP-a.....	29
Praćenje i izveštavanje	29
ANNEX 4 – ENVIRONMENTAL AND SOCIAL MANAGEMENT PLAN TEMPLATE	40

Ublažavanje	40
Praćenje	40
Raspored sprovođenja i procena troškova	40
Plan ublažavanja.....	41
Plan praćenja	41

Uvod

Projekat „Podrška lokalnom razvoju na Kosovu uz inkluziju mladih“ ima za cilj poboljšanje socio-ekonomske inkluzije najmanje 3.000 ugroženih mladih (15-29 godina) iz ugroženih zajednica na Kosovu kroz aktivnosti građanskog angažmana.

Okvir upravljanja životnom sredinom i procene uticaja na društvo (OUSŽS) pripremio je Ministarstvo administracije lokalne samouprave, oslanjajući se na Politiku zaštite SB-a za ovu vrstu projekta. Dokument o OUSŽS-u, između ostalog, služi kao sredstvo za skrining potprojekata i na osnovu rezultata skrininga usmerava klijenta i ostale zainteresovane strane na postupke due diligence koji se odnose na životnu sredinu uključujući PŽS i upravljanje životnom sredinom u svim fazama projektnog ciklusa.

Razvoj i sprovođenje projekta su zasnovani na pružanju podsticajnih grantova u 10 odabranih opština. Odabrane opštine će imati koristi od podsticajnih grantova što će im omogućiti da prošire svoje programe za mlade i bolje odgovore na potrebe mladih. Lokalne vlasti će osigurati da se potprojekti koji kao svoj prioritet imaju mlade ljude integrišu u lokalne akcione planove i da se olakša njihovo sprovođenje. Okvirna lista od 10 opština uključuje Gnjilane, Kačanik, Mitrovicu, Leposavić, Orahovac, Prištinu, Prizren, Zvečan, Mališevo i Mamuš.¹

Omladinske grupe će imati pravo da podnesu predloge potprojekata koji se odnose na socio-ekonomske potrebe mladih. Ovi predlozi će se identifikovati kroz inkluzivni i participativni proces koji uključuje diskusije fokus grupa sa različitim podgrupama mladih (etničke manjine, osobe sa invaliditetom, LGBT, žene, interno raseljena lica i izbeglice) kako bi se osiguralo da se potrebe mladih pravilno odražavaju u osmišljavanju potprojekta. Predlozi potprojekata mogu uključivati (i) ekonomske usluge koje imaju za cilj poboljšanje mogućnosti za zapošljavanje mladih i mogućnosti generisanja prihoda (tj. obuke za izgradnju veština, poboljšanje pristupa tržištu rada, obuke o preduzetništvu, IKT kurseve itd.), (ii) poboljšanja infrastrukture sa fokusom na mlade (obuka o izgradnji veština, poboljšanje pristupa tržištu zapošljavanja, obuke o preduzetništvu, prostori u zdravstvenim centrima prilagođeni mladima i biblioteke), (iii) omladinske kulturne i sportske aktivnosti, (iv) psihosocijalna podrška i emocionalno savetovanje, ili (v) dodatne volonterske mogućnosti za mlade koje imaju za cilj rešavanje potreba zajednice. Specifične inicijative usmerene na mlade ne mogu se odrediti a priori, s obzirom da su vođene potražnjom i da odgovaraju na neispunjene potrebe mladih na nivou zajednice. To su neke od aktivnosti koje su predstavnici bezbednosnog tela i stručnjaci za prevenciju nasilnog ekstremizma (PVE) identifikovali kao nedostajuće u krhkim zajednicama. Investiranjem u veštine, znanje i aktivnosti mladih, predloženi projekat će osnažiti mlade u nepovoljnom položaju da postanu aktivni agenti u svojim zajednicama i smanjiće njihovu osetljivost na negativne uticaje.

Svi potprojekti koji će se finansirati u okviru PUMP-a biće podvrgnuti procesu procene životne sredine koji uključuje procedure opisane u ovom dokumentu. Ove procedure i zahtevi uključuju kosovsko zakonodavstvo o zaštiti životne sredine i politike zaštite Svetske banke. Sve projektne aktivnosti moraju biti u skladu sa nacionalnim propisima i politikama SB-a, u okviru kojih, po pravilu, preovlađuju strožiji.

Ukupni projekat je klasifikovan kao kategorija B pri čemu se određuje da se u okviru ove aktivnosti mogu finansirati samo potprojekti kategorije B. Pokrenuta je procena životne sredine prema politici Svetske banke OP/BP 4.01 i s obzirom na to da su potprojekti i lokacije nepoznati razvijen je proces OUSŽS. U okviru svih potprojekata će biti izvršen skrining u pripremnom periodu i projekti kategorije A ili projekti koji su na neki drugi način nepodobni će biti isključeni.

Sprovođenje i celokupna usklađenost sa OUSŽS i SB politikom je odgovornost JUP/ MALS-a za period sprovođenja projekta, 2019-2022 i drugih uključenih aktera, ka i za svaku pojedinačnu aktivnost u okviru projekta, dok je sprovođenje dokumenata o proceni uticaja na životnu sredinu i mera zaštite životne sredine za infrastrukturne potprojekte odgovornost opštine u skladu sa direktnim praćenjem potprojekata od strane MALS/ JUP-a. Realizaciju OUSŽS-a nadgledaće MALS, JUP u bliskoj koordinaciji sa opštinama.

Očekuje se finansiranje lakših građevinskih radova u okviru projekata kategorija B i C, dok se potprojekti A kategorije ili većeg rizika ili koji zahtevaju PUŽS na osnovu kosovskog zakona o životnoj sredini neće finansirati. Sve u svemu, postupci procene uticaja na životnu sredinu i društvo koji se primenjuju na ciklus potprojekta i

¹ Izbor opština podleže promenama na osnovu procene kapaciteta i potvrde projektnih obaveza.

odgovornosti ključnih strana su opisani u daljem tekstu.

Ukratko o Kosovu

Kosovo je zemlja okružena kopnom u centru Jugoistočne Evrope, koja se graniči sa Albanijom, Bivšom Jugoslovenskom Republikom Makedonijom, Crnom Gorom i Srbijom. Ukupna površina je 10.887 km². Zemlja se nalazi na nadmorskoj visini od 400-700 m nadmorske visine okružena nizom visokih planina, sa nadmorskim visinama od 2.000 do 2.500 m².

Populacija Kosova od 1,8 miliona stanovnika nastavlja da raste i stoga je došlo do povećanja ekspanzije naselja i promena u korišćenju zemljišta. U 2012. naselja su pokrivala 4,7% kosovske teritorije, u poređenju sa 3,7% u 2002. Poljoprivredna zemljišta su sa 31,3% teritorije Kosova u 2002. porasla na 27,8% u 2012. godini (usled ekspanzije naselja). Šumsko zemljište se povećalo sa 42,1% teritorije Kosova u 2002. godini na 44,7% u 2012. godini. U 2012. godini oko 78% populacije se vodom snabdevalo iz javnog vodovoda (4% više nego u 2011. godini), dok je oko 56% populacije imalo pristup uslugama tretmana otpadnih voda (5% više nego u 2011. godini)³.

Kroz Kosovo protiču gornji slivovi četiri reke koje se ulivaju u tri različita mora: Jadransko, Egejsko i Crno more. Reka Ibar uliva se u reku Dunav, što je čini delom jednog od glavnih evropskih rečnih sistema. Kroz Kosovo prolazi sliv koji dalje teče u susedne zemlje, ali zbog svoje povišene topografije ne dobija vodu izvan svojih granica. Na Kosovu postoji samo jedna velika brana koja je izgrađena za proizvodnju hidro električne energije, međutim susedne zemlje su izgradile brane na rekama nizvodno od Kosova. Mnogi delovi reka su ozbiljno poremećeni vađenjem peska i šljunka i pokušajima da se kontroliše izlivanje reka pomoću veštačkih nasipa⁴.

Na klimu Kosova utiče njegova blizina Jadranskom i Egejskom moru, kao i kontinentalna evropska kopnena masa na severu. Celokupna klima je modifikovana kontinentalna vrsta, sa određenim elementima submediteranske klime na ekstremnom jugu i alpskim režimom u višim planinama. Zime su hladne sa prosečnom temperaturom u januaru i februaru od 0 stepeni Celzijusa i značajnom akumulacijom snega, posebno na planinama. Leta su vruća, sa ekstremnim temperaturama do 40 stepeni. Prosečne godišnje padavine na Kosovu iznose 720 mm, ali mogu dostići više od 1000 mm u planinama. Letnje suše nisu neuobičajene. Različite nadmorske visine, klimatski uticaji i tla na Kosovu pružaju široku raznolikost mikrohabitacija kojima su biljne i životinjske vrste prilagođene⁵.

Kosovo je sklono raznovrsnim prirodnim opasnostima - uključujući poplave, klizišta, suše, zemljotrese i požare - što bi moglo predstavljati ozbiljne štete za ekonomiju, fiskalnu ravnotežu i dobrobit ugroženih populacija. Očekuje se da će mnoge od ovih klimatskih opasnosti biti uvećane sa budućim klimatskim promenama. Ovi klimatski i katastrofalni rizici mogu ozbiljno uticati na produktivne sektore ekonomije, kao što su poljoprivreda, infrastruktura, energetika, vodni resursi, zajednice i domaćinstva. Prirodne katastrofe i klimatske promene mogu takođe ometati reforme i izvršiti pritisak na fiskalnu poziciju, pogoršati postojeće pritiske rashoda, preusmeriti javne resurse dalje od dugoročnih razvojnih planova i ograničiti sposobnost zemlje da osmisli mere ublažavanja za razvojne programe i buduće potrebe. Oni takođe mogu preusmeriti oskudne državne administrativne kapacitete u operacije hitne pomoći⁶.

Kosovska ekonomija pokazala je napredak u tranziciji ka tržišno zasnovanom sistemu i održavanju makroekonomske stabilnosti, ali je i dalje veoma zavisna od međunarodne zajednice i dijaspore u smislu finansijske i tehničke pomoći. Procenjuje se da doznake iz dijaspore, uglavnom iz Nemačke, Švajcarske i nordijskih zemlja, čine oko 17% BDP-a, a međunarodna donatorska pomoć čini oko 10% BDP-a. Uz međunarodnu pomoć, Kosovo je uspešno da privatizuje većinu svojih preduzeća u državnom vlasništvu⁷.

Proizvodnja minerala i metala - uključujući lignit, olovo, cink, nikl, hrom, aluminijum, magnezijum i širok spektar građevinskih materijala - nekada glavni ogranak industrije, sada je smanjena zbog zastarele opreme i nedovoljnih investicija, problemi koji su pogoršani konkurentskim i nerešenim vlasničkim potraživanjima najvećih rudnika

²Ibid.

³ <https://www.eea.europa.eu/soer-2015/countries/kosovo>

⁴ http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnact349.pdf

⁵ http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnact349.pdf

⁶ <http://documents.worldbank.org/curated/en/282091494340650708/pdf/Kosovo-SCD-FINAL-May-5-C-05052017.pdf>

⁷ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kv.html>

na Kosovu. Ograničeno i nepouzdanost snabdevanje električnom energijom predstavlja glavnu prepreku ekonomskom razvoju, ali su i pored toga postignute određene prekretnice. Kosovo je 2012. godine privatizovalo mrežu za snabdevanje i distribuciju električne energije. U saradnji sa Svetskom bankom i Vladom SAD, MER radi na zaključivanju komercijalnog tendera za izgradnju Kosova C, nove elektrane na lignit, koja bi koristila velike rezerve lignita na Kosovu. MER takođe ima planove za rehabilitaciju starije termoelektrane na uglj Kosovo B i razvoj rudnika uglja koji bi mogao snabdevati obe elektrane⁸.

U junu 2009. godine, Kosovo se pridružilo Svetskoj banci i Međunarodnom monetarnom fondu, te je počelo da servisira svoj deo duga bivše Jugoslavije. Da bi pomogao integraciji Kosova u regionalne ekonomske strukture, UNMIK je 2006. godine (u ime Kosova) potpisao pristupanje Centralnoevropskoj zoni slobodne trgovine (CZST) u 2006. godini. Kosovo se pridružilo Evropskoj banci za obnovu i razvoj u 2012. i Banci za razvoj Saveta Evrope 2013. godine. U 2016. godini, Kosovo je sproveo pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa EU, sa fokusom na liberalizaciju trgovine. Prema SSP-u, Kosovo - koje približno 58% državnih prihoda ostvaruje iz tarifa za uvoz – treba da ukine tarife za robu iz EU u narednih sedam godina. U 2014. godini skoro 60% carinskog uvoza na Kosovu je bila roba iz EU. Godine 2015, Kosovo je pregovaralo o Stand-by aranžmanu (SBA) od 185 miliona dolara sa MMF-om nakon zaključenja prethodnog SBA-a u 2014. MMF je zatražio produženje aktuelnog SBA do avgusta 2017. godine kako bi se olakšao kontinuitet politike i omogućilo dovoljno vremena za ostvarivanje napretka u tekućim strukturnim reformama. U avgustu 2015. godine, u sklopu procesa normalizacije sa Srbijom, uz posredstvo EU, Kosovo je potpisalo sporazume o telekomunikacijama i distribuciji električne energije, međutim neslaganja oko toga ko poseduje ekonomsku imovinu, kao što je imovina rudarskog konglomerata Trepča na Kosovu, se nastavljaju⁹.

Dok kosovska ekonomija nastavlja da ostvaruje napredak, potrebna su dalje reforme i investicije kako bi se omogućio nivo rasta potreban za smanjenje nezaposlenosti i podizanje životnog standarda na značajan način¹⁰.

Zaštićena područja (ZP-ovi) Kosova

Nacionalnu mrežu zaštićenih područja čine 116 prirodnih područja (ili 10,9% teritorije zemlje¹¹). Najveću teritoriju zaštićenog područja pokrivaju Nacionalni parkovi „Sharri“ i „Bjeshket e Nemuna“¹².

Kada je 2012. godine Kosovo objavilo osnivanje svog drugog nacionalnog parka Bjeshkët e Nemura (62.488 hektara), proširilo je i teritoriju svog prvog nacionalnog parka Sharri. Ova dve mere povećale su ukupan udeo zaštićenih područja na Kosovu sa 4,36% (u 2003. godini) na 10,9% nacionalne teritorije. Osim svoja dva nacionalna parka, Kosovo ima još 97 drugih zaštićenih područja različitih kategorija¹³. U daljem tekstu pogledajte mapu na kojoj su vizuelno predstavljena zaštićena područja¹⁴.

⁸Ibid.

⁹ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kv.html>

¹⁰ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kv.html>

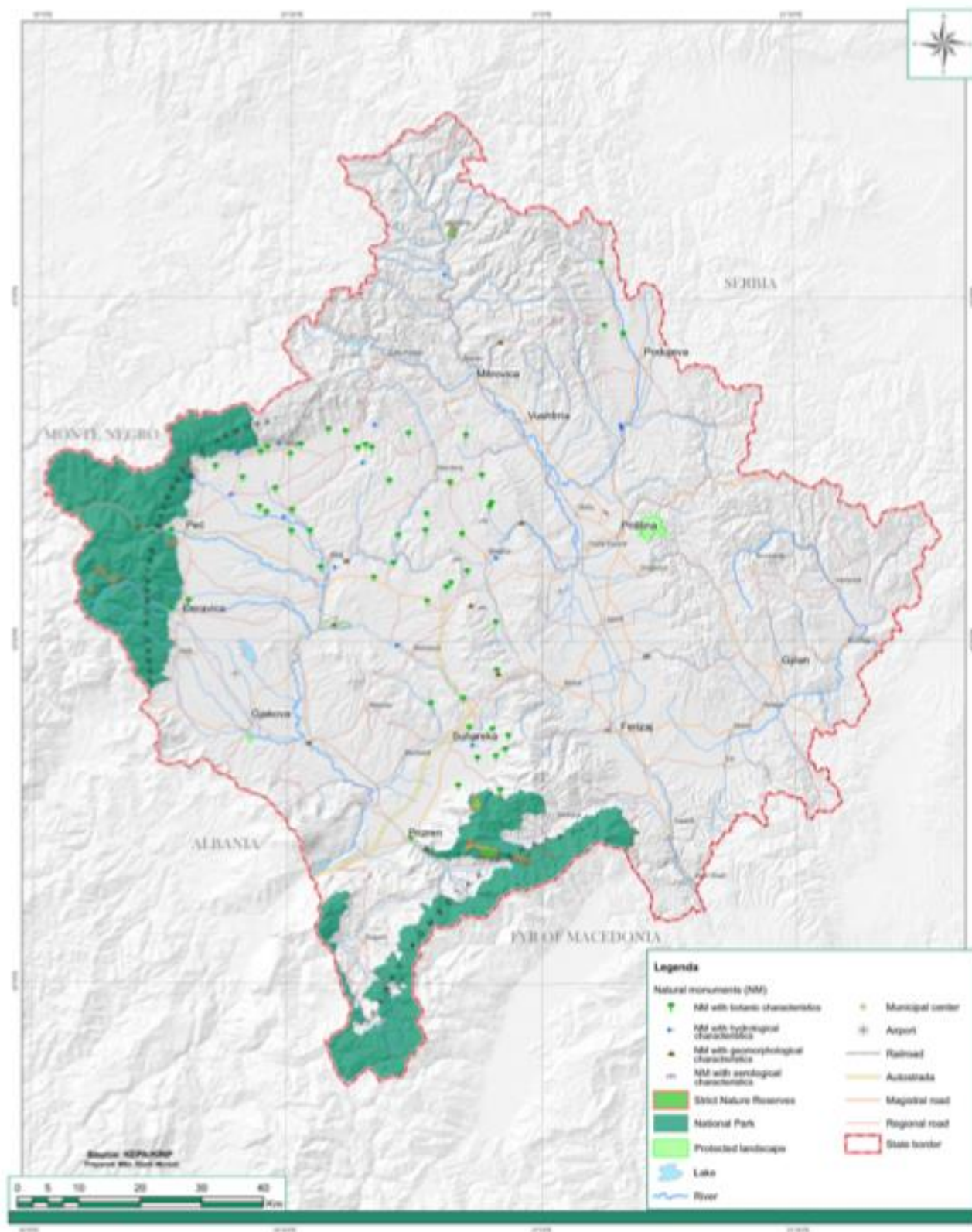
¹¹ <http://www.landscapeonline.de/wp-content/uploads/DOI103097-LO201545.pdf>

¹² *Biodivezitet i zaštićena područja na Kosovu (dostupna verzija u PDF)*. Dostupno na:

https://www.researchgate.net/publication/259368759_Biodiversity_and_Protected_Areas_in_Kosovo [pristupljeno 26. fb. 2018].

¹³ <https://www.eea.europa.eu/soer-2015/countries/kosovo>

¹⁴ <http://www.landscapeonline.de/wp-content/uploads/DOI103097-LO201545.pdf>



Izvor: Kosovska agencija za zaštitu životne sredine (2015)

Fizičko kulturno nasleđe

Kosovo je naseljeno od praistorijskih vremena. Nedavna arheološka nalazišta potiču iz ranog neolitskog perioda, tj. 6. milenijuma p.n.e. i uključuju različite antropomorfne i zoomorfne figurine plodnosti i obojene keramike. U antičkom periodu, na području sadašnjeg Kosova nalazili su se visoko urbanizovani centri rafinirane kulture¹⁵. Zbog toga nije čudno što je Kosovo dom značajnog kulturnog i verskog nasleđa, a ne samo prirodnih znamenitosti.

Kulturno nasleđe Kosova uključuje spomenike, lokacije, artefakte, kao i njihove nematerijalne attribute stvorene od strane svih naroda koji su živeli na Kosovu tokom vekova.

Što se tiče reljefnih znamenitosti, na Kosovu postoji nekoliko malih i srednjih jezera, uključujući i nekoliko alpskih jezera glacijalnog porekla koja su od naučnog i scenskog interesa.

Veći ekološki problemi

Kosovo se bori sa nizom rizika po životnu sredinu, kako je navedeno u daljem tekstu:

- Zagađenje vazduha je značajan problem u urbanim područjima Kosova i umereni problem za zemlju u celini. Kvalitet urbanog ambijentalnog vazduha je siromašan naročito u Prištini, na području Obilića, na području Glogovca i u Mitrovici. Glavni izvori zagađenja uključuju (a) korišćenje drveta i lignita za potrebe grejanja u domaćinstvima / zgradama, a u manjoj meri i za proizvodnju energije i rudarstvo; (b) dim i emisije iz velikih industrijskih kompleksa; (c) deponije urbanog i industrijskog otpada sa tendencijom specifičnog lokalnog uticaja; i (d) emisije vozila. Ključni uticaji na zdravlje od zagađenja vazduha su povezani sa visokim nivoima čestica (PM), poznatih i kao sitne čestice ili prašina¹⁶.
- Kvalitet vode. Podaci Instituta za javno zdravlje o kvalitetu vode za piće pokazuju da je zagađenje vode za piće uglavnom povezano sa bakterijskom, a ne hemijskom kontaminacijom. Do većine ove bakterijske (fekalne) kontaminacije dolazi u sistemima za snabdevanje vodom u malim gradovima i ruralnim područjima gde se smatra da je veliki deo bunara i izvora kontaminiran, iako ne postoje čvrsti brojevi. Takođe postoji nedostatak operativnih postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda na Kosovu¹⁷.
- Neobrađeni opasni i komunalni otpad. Istorijski i tekući industrijski otpad je ostao - u dugim vremenskim periodima - na proizvodnim lokacijama, skladišnim površinama i industrijskim žarištima. Pored rudarskih i industrijskih aktivnosti koje generišu oko 1,3 miliona tona godišnje otpada (komercijalnog, opasnog i bez opasnosti), godišnje se generiše 382.000 tona komunalnog čvrstog otpada. Trenutno, na Kosovu postoji skoro potpuno nepostojanje odgovarajućeg upravljanja svim vrstama otpada - domaćim, industrijskim, medicinskim i opasnim otpadom - kao i preostalim otpadom od istorijskog zagađenja. Sadašnja praksa upravljanja otpadom, ako se ne promeni, dovešće do visokog nivoa zagađenja podzemnih voda i vazduha (na primer, putem metana ili deponijskog gasa), ali i dioksina i sitnih čestica koji nastaju prilikom spaljivanja otpada.
- Šumski resursi su pod pritiskom od 1990. godine sa većinom nelegalno posečenih stabala za drva za ogrev i pojave obimne seče drva za obnovu kuća nakon rata. Pored toga, prevazilaženje nedostatka finansijskih sredstava za adekvatan tretman serokulture, naročito za proređivanje u ranoj fazi razvoja šume, je neophodno kako bi se šume vratile u željeno upravljanje i rast¹⁸.

¹⁵<http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001344/134426e.pdf>

¹⁶<http://documents.worldbank.org/curated/en/282091494340650708/pdf/Kosovo-SCD-FINAL-May-5-C-05052017.pdf>

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Ibid.

Ciljevi i komponente projekta

Razvojni cilj projekta

Razvojni cilj projekta je poboljšanje socio-ekonomske inkluzije najmanje 3.000 ugroženih mladih (15-29 godina) iz ugroženih zajednica na Kosovu kroz aktivnosti građanskog angažmana.

Komponente projekta

Predloženi projekat dopunjuje planiranu omladinsku operaciju na Kosovu „Inkluzija mladih i preduzetništvo“ (PUMP) koja je usredsređena na povećanje socio-ekonomskih mogućnosti za neaktivnu omladinu kroz bolji pristup građanskom učešću, izgradnji veština i održivim preduzetničkim uslugama (videti Okvir za partnerstvo sa Kosovom / KCPF FY17-21). PUMP (10,4 miliona dolara) obezbeđuje rešenja na strani ponude namenjena podršci socio-ekonomskoj inkluziji mladih u ekonomiji sa ograničenim otvaranjem novih radnih mesta, posebno za ugrožene mlade ljude. Predloženi JSRF će dopuniti napore za uključivanje u PUMP uvođenjem rešenja na strani potražnje koja imaju za cilj rešavanje socio-ekonomskih potreba mladih na nivou zajednice. Omladina aktivirana kroz predloženi grant JSRF će biti usmerena na dodatne socio-ekonomske i preduzetničke mogućnosti koje nudi YEIP kako bi se povećale njihove šanse u smislu ekonomske integracije. PUMP će biti sproveden u istih 10 opština, usmeren na istu ugroženu populaciju mladih i biće sproveden u koordinaciji (tj. PiE sistem sa usklađenim pokazateljima). Predloženi projekat nije uključen u pripremu YEIP-a, jer predstavlja novu inicijativu koja će biti uvedena od strane Vlade Kosova (VK) pre nego što se sagleda u narednim intervencijama na osnovu rezultata projekta. VK je izrazila interes za racionalizacijom podrške za programiranje omladinskih projekata kroz postojeće sisteme vlasti. Konkretno, MALS će proceniti rezultate pilot programa kako bi integrisao podršku omladinskim inicijativama kao deo svog budućeg sistema dodele podsticajnih grantova na osnovu učinka.

Komponenta 1: Inicijative za razvoj zajednice sa fokusom na mlade (1,719,000 US\$)

Ova komponenta će finansirati socio-ekonomske inicijative usmerene na mlade na nivou zajednice koje podržavaju inkluziju mladih i životna sredstva. Ministarstvo administracije lokalne samouprave (MALS) dodeliće podsticajne grantove odabranim opštinama namenjene omladinskim inicijativama, u okviru godišnjeg ciklusa dodele grantova. Očekuje se da ova komponenta finansira 150 inicijativa usmerenih na mlade, angažujući najmanje 3.000 mladih u nepovoljnom položaju u identifikaciji, određivanju prioriteta i osmišljavanju potprojekata. Omladina koja učestvuje će imati koristi od volonterskih mogućnosti u smislu pozitivnog uticaja na svoje zajednice i druge ugrožene mlade, dok istovremeno stiče vredno radno iskustvo i veštine, što čini mlade ljude atraktivnijim za potencijalne poslodavce. Od omladinskih inicijativa usmerenih na mlade koristi će imati oko 5.000 mladih i to kroz veći pristup uslugama vezanim za omladinu i infrastrukturu u zajednici.

Partnerstvo sa opštinama. MALS će odabrati 10 opština procenom na osnovu preliminarnih potreba i procene mapiranja, što uključuje: (i) veliku potražnju i ograničenu ponudu usluga omladinske infrastrukture, (ii) visoku koncentraciju neaktivnih mladih, (iii) ograničenu prisutnost međunarodnih donatora, i (iv) veliko relativno prisustvo manjinskih etničkih zajednica (srpske, aškaljske, bošnjačke, romske, turske, egipćanske, goranske i crnogorske). Aktivnosti sa fokusom na omladinu će se sprovoditi u ugroženim zajednicama, uključujući one sa višim nivoima neaktivnosti kod mladih, stopom siromaštva i ograničenim pristupom uslugama vezanim za omladinu.

Odabrane opštine će biti predmet procene kapaciteta kako bi se osiguralo da imaju kapacitete za efikasno upravljanje dodeljenim podsticajnim grantovima. Ova procena će se zasnivati na sistemu dodele podsticajnih grantova učinka MALS-a, koji ocenjuje učinak opštine na nivou finansijskih i upravljačkih pokazatelja¹⁹. U skladu sa aktuelnim sprovođenjem sistema dodele podsticajnih grantova učinka MALS-a, Ministarstvo će dodeliti podsticajne grantove odabranim opštinama, ali će zadržati odgovornosti za finansijsko upravljanje. Da bi bile u prilici da učestvuju, opštine moraju da finansiraju 15 procenata od svog podsticajnog granta u partnerskom fondu. Pored toga, opštine će obavezati osoblje da olakša sprovođenje i nadzor nad potprojektima. Opštinski doprinosi će osigurati lokalnu odgovornost i održivost programa za mlade integrišući aktivnosti u

¹⁹Promene u prethodno odabranim opštinama koje proizlaze iz ove procene ne trebaju dobiti nikakve primedbe od Svetske banke.

lokalne planove razvoja i izgradnjom veće saradnje i poverenja između mladih i zainteresovanih strana iz opštine.

Kriterijum izbora. Predlozi potprojekata će biti pregledani na osnovu dogovorenih kriterijuma odabira, koji bi dodelili veću težinu potprojektu koji: (i) uključuje široko učešće mladih u identifikaciji i izradi potprojekta, (ii) koristi najveći broj mladih, (iii) uključuje mogućnosti za volonterizam mladih tokom faze sprovođenja potprojekta, (iv) usklađen je sa opštinskim planovima za mlade, i (v) povezuje mlade iz različitih etničkih zajednica, kako bi se ojačala interna - etnička saradnja i premošćavanje postojeće društvene podele²⁰. Da bi se osiguralo da potprojekat ima podršku zajednice, predlozi moraju biti podržani od strane najmanje jednog subjekta zajednice (okružna veća, verska udruženja, centri za mlade, itd.). Veličina podgranta ne može biti veća od 30,000 US \$. Opštinski podgrantovi će biti isplaćeni omladinskim NVO-ovima i lokalnim organizacijama u nekoliko rata nakon rigoroznog sistema koji uključuje: (i) poziv za podnošenje predloga projekta, (ii) obuku u pisanju predloga za lokalne organizacije, (iii) skrining i tehničku procenu predloga, (iv) zaštitni skrining kako bi se osigurala potpuna usklađenost sa nacionalnim i zahtevima Svetske banke, (v) ocenjivanje projekata od strane Komisije za dodelu grantova, (vi) sporazum o podgrantu, uključujući primenu fiducijarnih pravila Svetske banke; i (vii) isplata podgranta i praćenje prihvatljivih troškova. Za novoformirane omladinske grupe, sredstvima bi mogao upravljati partnerski NVO u skladu sa idejnim potprojektom koji su razvili mladi i koji su odobreni od strane projekta.

Komponenta 2: Obuka mladih zainteresovanih strana (777,000 US\$)

Ova komponenta će finansirati: (i) mobilizaciju zajednice i aktivnosti informisanja, (ii) obuku za meke veštine i obuku za pripremu/upravljanje projektom za mlade u ciljnim zajednicama, (iii) tehničku podršku omladinskim NVO-ovima i CBO-ovima koji su podneli zahteve, a koje je prethodno odabrala opština za finansiranje, i (iv) praćenje podrške i nadzora tokom sprovođenja potprojekta. MALS će konkurentno odabrati iskusnu NVO za sprovođenje aktivnosti u okviru ove komponente. Ova komponenta očekuje da direktne koristi ostvari 3.000 mladih kroz meke veštine i obuku za upravljanje projektima, a indirektno koristi 5.000 ugroženih mladih jačanjem tehničkih specifikacija potprojekta osmišljenih za poboljšanje pristupa socio-ekonomskih usluga mladima u nepovoljnom položaju.

Mobilizacija zajednice: partnerski NVO će sprovoditi kampanje za dosezanje do zajednice radi povećanja svesti među ugroženim mladima, uključujući i omladinske NVO-ove i CBO-ove, o projektnim aktivnostima i ohrabriti ih da se prijave. Sprovođenje aktivnosti će obuhvatiti kampanje od vrata do vrata, sastanke sa ključnim akterima u zajednici (okružna veća, omladinske grupe, omladinske centre, lokalne NVO-ove i predstavnike verske zajednice) i distribucija flajera i plakata na strateškim lokacijama u ciljnim područjima (omladinski centri, kafići, kancelarije lokalnih vlasti ili druge lokacije na kojima se mladi okupljaju). Partnerski NVO će takođe pripremiti kratke profile zajednice koji će opisati potrebe mladih i postojeće infrastrukturne usluge za mlade kako bi informisali idejne potprojekte i podržali omladinske grupe u prioritizaciji ciljeva zajednice.

Obuke o mekim veštinama i upravljanje projektima: partnerski NVO će pružiti obuku o mekim veštinama za 3.000 mladih u nepovoljnom položaju usredsređene na liderske veštine, kreativnost, posredovanje u sukobima, komunikaciju i timski rad. Ove obuke će povećati zapošljavanje mladih fokusiranjem na meke veštine dragocene za potencijalnog poslodavca i kritične za efikasno upravljanje poslovanjem, a takođe će olakšati saradnju u zajedničkom radu u zajednici. Obuka za meke veštine biće ulazna tačka za sve mlade zainteresovane za izradu potprojekata u okviru projekta. Nakon završetka obuke o mekim veštinama, mladi korisnici mogu formirati grupe ili koristiti postojeće NVO-ove za pripremu predloga potprojekata. Obuke će biti fokusirane na mobilizaciju zajednice, pripremu potprojekata (uključujući izradu, ciljanje korisnika, budžetiranje) i sprovođenje (nabavka, finansijsko upravljanje, participativno praćenje i evaluacija). Obuka će biti zasnovana na najsavremenijim planovima i programima o projektovanju i upravljanju projektima u zajednici, uključujući participativne pristupe i identifikovanje i izradu klimatskih pametnih projekata²¹. Pored toga, potprojekti odabrani za finansiranje će dobiti stalnu podršku kako bi se osiguralo efikasno sprovođenje potprojekta.

²⁰ Jedna četvrtina anketiranih mladih u istraživanju Pulsa javnosti iz 2018. godine pokazala je da je učešće u zajedničkim aktivnostima najbolji način za poboljšanje odnosa kosovskih Srba i kosovskih Albanaca. UNDP Kosovo (2018), Analiza pulsa javnosti

²¹ Podizanjem svesti i praktičnih saznanja o klimatskim promenama među ciljanim mladima, projekat podstiče izbor i izradu inicijativa usmerenih na mlade koja uključuje klimatske promene. Primeri mogu obuhvatiti renoviranje infrastrukture pod klimatskim nadzorom ili inicijative za promenu ponašanja (npr. smanjenje čvrstog otpada, energetska efikasnost u stambenom objektu, prevoz bez emisije).

Komponenta 3: Upravljanje projektom i administracija, praćenje i evaluacija i širenje znanja (280,000 US\$)

MALS će uspostaviti Jedinicu za upravljanje projektom (JUP) koja je odgovorna za celokupno sprovođenje projekta. JUP će se sastojati od tima osoblja prebačenog iz MALS-a, kao i malog tima konsultanata koji će podržati ključne funkcije izveštavanja, poverenika i zaštite. Konkretno, dodeljeno osoblje iz ministarstva će uključiti direktora projekta, dva komponentna koordinatora (po jedan za svaku komponentu), službenika za kapacitete i učinak i službenika za praćenje i evaluaciju, dok će tim konsultanata koji se finansiraju iz projekta uključiti koordinatora projekta, specijalistu finansijskog upravljanja, specijalistu za nabavke i konsultanta za zaštitu životne sredine. Pored toga, MALS će obezbediti radni prostor, transport i pokriti logističke i administrativne troškove.

Linije finansijske podrške

Finansije će teći od Svetske banke do trezora, Ministarstva finansija i Ministarstva administracije lokalne samouprave (MALS). Svim finansijskim sredstvima vezanim za projekte upravlja Ministarstvo administracije lokalne samouprave. Svim rashodima projekta, uključujući osoblje, troškove projektnih aktivnosti, izvođače radova, pod-primaoca i upravljanje projektom, rukovodiće MALS u skladu sa procedurama finansijskog upravljanja i nabavke Svetske banke.

Odgovornosti za nabavku radova za svaki potprojekat biće definisane tokom sprovođenja projekta u zavisnosti od kapaciteta, podnosioca zahteva (krajnji korisnici sredstava). Predviđeno je da iskusni NVO-ovi izvrše nabavku za svoje aktivnosti, a za neiskusne NVO-ove / Omladinske inicijative ili pojedince će biti pružena dodatna pomoć za sprovođenje nabavki (pomoć NVO ili osoblju MALS-a). Štaviše, za neiskusne NVO-ove/omladinske inicijative/pojedince, nabavka će biti sprovedena od strane MALS-a i postaviće se granica po kojoj mogu sami vršiti nabavku, a van tog ograničenja nabavka će biti obavljena u ime NVO. Radovi će biti ugovoreni od strane projektnih subjekata korisničkih projekata i u nedostatku kapaciteta MALS će vršiti nabavku za njih.

Neprihvatljive aktivnosti

Aktivnosti u zaštićenim područjima i objektima i/ili lokacijama kulturnog nasleđa, kao i one koje pokreću primenu politika zaštite SB-a osim 4.01 Procena uticaja na životnu sredinu neće se finansirati u okviru projekta.

Prihvatljive aktivnosti neće pokrenuti operativnu politiku Svetske banke (OP) 4.12 o prinudnom raseljavanju. Pored toga, ovaj projekat ne može finansirati potprojekte koji bi uključivali:

- Aktivnosti koje ograničavaju ili lišavaju pojedinca ili zajednice pristupa zemljištu ili raspoloživim resursima;
- Aktivnosti koje prouzrokuju kupovinu zemljišta ili raseljavanje pojedinaca ili zajednica;
- Aktivnosti u zaštićenim područjima i osetljiva ili kritična prirodna staništa, kao i potprojekti koji uključuju seču drveća;
- Aktivnosti koje uvode promene u upotrebi pesticida;
- Aktivnosti koje utiču na kulturno nasleđe;

Potprojekti koji mogu dovesti do stvaranja velikih količina opasnog otpada (azbestni otpad, KFS, ostaci olova, kontaminirani rezervoari za zagrevanje ulja itd.) ili posebne vrste opasnog otpada (npr. radioaktivne gromobranske šipke) neće biti prihvatljivi za finansiranje.

Iako rizici povezani sa različitim potprojektima mogu varirati od niskog do umerenog rizika, od njih se očekuje da potpadnu pod PUŽS kategoriju B ili C.

Lista isključenih delatnosti

Brojne aktivnosti nisu podobne za finansiranje u okviru projekta. To uključuje kupovinu zemljišta, A kategoriju i projekte visokog rizika, kao i aktivnosti iz opšte liste isključenih delatnosti SB, kako sledi:

1. Trgovina divljim životinjama i proizvodima od divljih životinja zabranjena je po CITES konvenciji,
2. Oslobađanje genetski promjenjenih organizama u prirodno okruženje,
3. Proizvodnja, distribucija i prodaja zabranjenih pesticida i herbicida,
4. Hvatanje ribe mrežom u morskom okruženju,
5. Proizvodnja, rukovanje i odlaganje radioaktivnih proizvoda,
6. Skladištenje, tretman i odlaganje opasnog otpada,
7. Proizvodnja opreme i uređaja koji sadrže CFC, halone i druge supstance regulisane prema Montrealskom protokolu,
8. Proizvodnja električne opreme koja sadrži polihlorovane bifenile (PCB) veće od 0,005% po težini,
9. Izrada proizvoda koji sadrže azbest,
10. Nuklearni reaktori i njihovi delovi,
11. Duvan, neobrađen ili obrađen,
12. Mašine za obradu duvana, i
13. Proizvodnja vatrenog oružja.

Upravljanje projektom

MALS će uspostaviti Jedinicu za upravljanje projektom (JUP) koja je odgovorna za celokupno sprovođenje projekta. JUP će se sastojati od tima osoblja prebačenog iz MALS-a, kao i malog tima konsultanata koji će podržati ključne funkcije izveštavanja, poverenika i zaštite. Konkretno, dodeljeno osoblje iz ministarstva će uključiti direktora projekta, dva komponentna koordinatora (po jedan za svaku komponentu), službenika za kapacitete i učinak i službenika za praćenje i evaluaciju, dok će tim konsultanata koji se finansiraju iz projekta uključiti koordinatora projekta, specijalistu finansijskog upravljanja, specijalistu za nabavke i konsultanta za zaštitu životne sredine. Pored toga, MALS će obezbediti radni prostor, transport i pokriti logističke i administrativne troškove.

Glavne odgovornosti JUP-a uključuju: koordinaciju projekata, nabavke, finansijsko upravljanje, zaštitne mere, komunikaciju i upravljanje znanjem, kao i praćenje i evaluaciju. Prema komponenti 1, JUP bi bio odgovoran za: (i) procenu opštinskog fiducijarnog i upravljačkog kapaciteta za sprovođenje projekata na osnovu Sistema upravljanja opštinskim učinkom, (ii) upravljanje raspodelom i troškovima projektnih sredstava, (iii) nadgledanje opštinske usklađenosti sa projektnim kriterijumima, (iv) bez primedbi na izbor potprojekata, (v) vršenje nadzora nad primenom zaštitnih mera, praćenje i izveštavanje kako bi se osiguralo da su u skladu sa zaštitnim/fiducijarnim zahtevima. Za opštine koje ispunjavaju kriterijume navedene u opisu projekta, ali pokazuju relativno mali kapacitet, JUP može izabrati da pokrene jednu ili više korektivnih mera, kao što su: (i) dodeljivanje sredstava, ali preuzimanje procesa nabavke (ii) raspoređivanje službenika za kapacitet i učinak iz MALS-a kako bi radio direktno sa službenicima koji su odgovorni za otvaranje poziva, ocenjivanje predloga i upravljanje aktivnostima nabavke i/ili (iii) zahtevaju dodatno/učešće izveštavanje od strane opštinskih službenika. Za komponentu 2, MALS će angažovati iskusni partnerski NVO za sprovođenje obuke o mekim veštinama, pisanje predloga potprojekata i obuku iz upravljanja i pružiti tehničku podršku omladinskim NVO-ovima/CBO-ovima tokom celog potprojektnog ciklusa.

MALS će blisko sarađivati sa odabranim opštinama tokom sprovođenja projekata. Za ispunjavanje uslova za učešće, opštine će uložiti sredstva za podršku projektnim aktivnostima. Posebno, odgovornosti opština će uključivati: (i) predsedavanje komisijama za dodelu grantova i učestvovanje u odabiru potprojekata, (ii) obezbeđivanje 15 procenata u odgovarajućim sredstvima za podršku inicijativama usmerenim na mlade, (iii) podržavanje zajedničkih aktivnosti zajednica, pored partnerske NVO, kako bi se projekat predstavio potencijalnim mladim korisnicima, (iii) operacije i aktivnosti održavanja koje se odnose na komunalne infrastrukture ili prostore, i (iv) tehničku podršku omladinskim grupama omogućavajući opštinskim inženjerima tehničku specifikaciju koja je potrebna za potprojekte.

Praćenje i evaluacija

MALS će pratiti napredak svih inicijativa usmerenih na mlade koristeći onlajn informacioni sistem za upravljanje informacijama (MIS). Relevantne zainteresovane strane će moći da pregledaju i popunjavaju platformu podacima popunjenim u realnom vremenu. MIS će biti koordinisan sistemom PiE-a u okviru PUMP-a, uključujući usklađene pokazatelje i podatke o zajedničkim korisnicima. Po završetku aktivnosti, kao što je obuka zainteresovanih strana, Ministarstvo će pripremiti kratak izveštaj o završetku, sumirajući rezultate i naučene lekcije. Ova komponenta će takođe finansirati osnovno i istraživanje projekta koje će omogućiti procenu efekata projekta na ciljanu omladinu.

Skupovi mera koje treba preduzeti u pogledu usklađenosti predefinisanih potprojekata sa politikama zaštite SB- i nacionalnom zakonskom regulativom biće pripremljeni kao nacrt obrasca kontrolne liste PUSŽS-a, sastavni deo OUSŽS-a (videti Aneks 3). Obrazac kontrolne liste PUSŽS-a (koji sadrži mere ublažavanja i plan praćenja) prilagođavaće se svakom pojedinačnom potprojektu B kategorije – (manje građevinske radove). Pored toga, definišće nadležnosti i odgovornosti za izveštavanje i vremenski okvir. PUSŽS će biti sproveden za sve ostale potprojeke i aktivnosti sa potencijalnim negativnim uticajima.

Skrining životne sredine

Skrining životne sredine je prvi korak u due diligence procesu koji se odnosi na životnu sredinu, odnosno pregled primene/koncepata potprojekta. Njegova svrha je da utvrdi rizik po životnu sredinu vezan za predloženi potprojekat, odbacuje zahteve koji su neprihvatljivi zbog prirode predloženih aktivnosti i/ili lokacije, klasifikuju prihvatljive zahteve prema kategorijama životne sredine i identifikuje tip PŽS-a koji će biti potreban. Rezultati skrininga životne sredine će se odraziti u izveštaju o PŽS-u i izveštaju o skriningu životne sredine.

U procesu skrininga, u zavisnosti od vrste, lokacije, osetljivosti i veličine projekta i prirode i veličine njegovih potencijalnih uticaja na životnu sredinu, potprojekat će se svrstati u jednu od četiri kategorije:

Kategorija A

Aktivnosti kategorije A neće se finansirati kroz programe sufinansiranja.

Predloženi potprojekat je klasifikovan u ovu kategoriju, ako postoji verovatnoća da ima veoma značajne, raznovrsne i / ili dugoročne štetne uticaje na ljudsko zdravlje i prirodno okruženje čiju je veličinu teško odrediti u identifikacionoj fazi potprojekta. Ovi uticaji mogu imati uticaj na područje šire od lokacija potprojekta. Mere za ublažavanje takvih ekoloških rizika mogu biti složene i skupe.

Prema tome, procena uticaja na životnu sredinu (PUS) je neophodna za identifikaciju i procenu budućih uticaja na životnu sredinu povezanih sa predloženim projektom, identifikovanje potencijalnih mogućnosti poboljšanja životne sredine i preporučivanjem bilo kakvih mera potrebnih za sprečavanje, smanjenje i ublažavanje negativnih uticaja.

Sudžnik je odgovoran za pripremu izveštaja, obično o PUŽS-u. Sudžnik bi paralelno obezbedio tehničko-ekonomsku studiju izvodljivosti potprojekta. Troškovi mera ublažavanja bi bili uključeni u PUŽS i uključeni u studiju izvodljivosti.

Za projekte iz kategorije A studija uticaja na životnu sredinu je propisana zakonom Republike Kosovo, posebno Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu (br. 03/L-214). Navedeni pravni akt identifikuje projekte za koje je, prema kosovskim propisima, PUŽS obavezan, kao i opcioni (zahtev nadležnog organa). Projekat ne podržava aktivnosti utvrđene u Aneksu I i Aneksu II (opciono) Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu²².

Kategorija B

Predloženi projekat je klasifikovan kao kategorija B, s obzirom na to da ako ima potencijalni štetan ekološki uticaj na stanovništvo ili područja koja su važna za životnu sredinu, oni su manje negativni od onih iz projekata kategorije A. Ovi uticaji su specifični za lokaciju; malo njih je neponištivo; i u većini slučajeva mere ublažavanja se mogu projektovati lakše nego za projekte kategorije A. Obim PUŽS-a za projekat kategorije B može se razlikovati od potprojekta do potprojekta kao što je PUŽS kategorije A, on ispituje potencijalne negativne i pozitivne uticaje na životnu sredinu projekta i sadrži preporuke svih mera potrebnih za sprečavanje, smanjenje, ublažavanje ili kompenzaciju negativnih uticaja i poboljšanje ekološkog učinka.

Kategorija B+

Za projekte kategorije B+, dužnik je odgovoran za pripremu potpunog PUŽS-a (u zavisnosti od mišljenja Ministarstva za životnu sredinu i prostorno planiranje ili gradske uprave ili prethodnog-PUŽS-a (jednostavniji

²²<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2708>

oblik PUŽS-a) koji uključuje, po potrebi, elemente drugih instrumenata koji mogu jednostavno zahtevati preciziranje jasno definisanih mera za ublažavanje i usvajanje prihvaćenih operativnih postupaka. Sudužnik bi paralelno obezbedio tehničko-ekonomsku studiju izvodljivosti potprojekta. Troškovi mera ublažavanja bi bili uključeni u PUŽS ili PUSŽS i u studiju izvodljivosti.

Kategorija B-

Projekti kategorije B- u okviru PŽS-a zahtevaju procenu eventualnih budućih uticaja na životnu sredinu vezano za predloženi projekat, identifikaciju potencijalnih mogućnosti poboljšanja životne sredine i preporuku svih mera potrebnih za sprečavanje, smanjenje i ublažavanje negativnih uticaja. Obim i format PŽS-a će se razlikovati u zavisnosti od projekta, ali će obično biti uži od opsega PUŽS-a, obično u obliku PUSŽS-a (pun PUSŽS ili kontrolna lista PUSŽS-a).

Obim PUSŽS-a je definisan u Aneksu 4. Za projekte koji uključuju jednostavne nadogradnje, rekonstrukciju ili adaptaciju zgrada biće korišćena kontrolna lista PUSŽS-a (videti Aneks 3).

Kategorija B- uključuje potprojekte koji takođe: (a) uključuju kredite za obrtni kapital koji obuhvataju kupovinu i/ili upotrebu opasnih materija (npr. pesticide) ili (b) kredite za poboljšanje procesa koji uključuju nabavku opreme/mašina koji predstavlja značajan potencijal za zdravstveni ili bezbednosni rizik.

Predloženi projekat je klasifikovan kao kategorija B- ako njegovi budućí uticaji na životnu sredinu budu manje negativni od onih iz projekata kategorije A i B+ uzimajući u obzir njihovu prirodu, veličinu i lokaciju, kao i karakteristike potencijalnih uticaja na životnu sredinu.

Kategorija C

Predloženi projekat je klasifikovan kao kategorija C ako postoji velika verovatnoća da ima minimalne ili nikakve štetne uticaje na životnu sredinu i zbog toga ne zahteva ni PUŽS niti analizu životne sredine. Osim procene, za projekat kategorije C nisu potrebne dalje mere PŽS-a.

Kategorija životne sredine	Dokumentacija o zaštiti životne sredine koja će se uključiti u paket zahteva za sufinansiranje
Kategorija C	Obrazloženje za kategoriju (Bilo koje zvanično odobrenje / dozvola ako je primenjivo)
Kategorija B-	Bilo koje zvanično odobrenje/dozvola (ako je primenjivo) A) PUSŽS (Aneks 4); ili B) Kontrolna lista PUSŽS-a (Aneks 3)
Kategorija B+	Opcija 1) Bilo koje zvanično odobrenje/dozvola Izjava „PUŽS nije potreban“ (ako je primenjivo)

	Izveštaj o prethodnom PUŽS-u (ako je primenjivo) PUSŽS (Aneks 4) Opcija 2)
--	---

Institucionalni i aranžmani sprovođenja

Kosovsko Ministarstvo administracije lokalne samouprave (MALS) biće odgovorna agencija za sprovođenje projekta. Mandat MALS-a je da podrži lokalnu samoupravu i ojača kapacitete opština za pružanje ekonomičnih usluga svojim građanima. MALS nije ranije sprovodio projekte finansirane od strane Svetske banke; poseduje tehničku ekspertizu, sisteme i iskustvo u upravljanju projektima kako bi efikasno sproveo predloženi projekat, međutim, nema iskustva u zaštitnim merama. U cilju daljeg jačanja kapaciteta, MALS će podržati i tim stručnjaka, uključujući koordinatora projekta, stručnjaka za finansijsko upravljanje, stručnjaka za nabavke i konsultanta za zaštitne mere (ZM) životne sredine.

Konsultant za ZM životne sredine će imati iskustva u upravljanju životnom sredinom u infrastrukturnim projektima i poželjno u zaštitnim merama SB-a ili drugim međunarodnim FI projektima. Konsultant će pohađati poludnevnu obuku o OUSŽS-u i pravilima i procedurama zaštitnih mera SB-a od strane stručnjaka za životnu sredinu SB-a.

Ključne funkcije MALS-a uključuju: (i) dodeljivanje podsticajnih grantova opštinama namenjenih inicijativama usmerenim na mlade, (ii) ugovaranje partnerskih NVO-ova za vršenje fasilitacije, (iii) obezbeđivanje uklanjanja primedbi potprojekta kako bi se osigurala usklađenost sa projektom, poverenicima i smernicama u pogledu zaštitnih mera, kao i ukupnu odgovornost za usklađenost projekta sa ZM politikom SB-a i (iv) PiE i širenje znanja. MALS će blisko sarađivati sa opštinama i omogućiti partnerskim NVO-ovima koji vrše fasilitaciju da osiguraju efikasno sprovođenje projektnih aktivnosti. MALS će usmeravati odabrane opštine u upravljanju i pripremi poziva za podnošenje predloga projekata. Opštine će podržati napore MALS-a tako što će izdvojiti 15 procenata svojih podsticajnih grantova za inicijative mladih. Pored toga, opštine će biti odgovorne za (i) predsedavanje sastancima odbora za dodelu grantova radi procene i odabira inicijativa usmerenih na mlade, (ii) integrisanje akcionih planova za mlade u opštinske razvojne planove u cilju održivog programiranja za mlade, (iii) podršku tehničkim specifikacijama za potprojekte kada je to potrebno preko opštinskih inženjera, i (iv) potpunu podršku u sprovođenju potprojekta na opštinskom nivou. Od opština će se tražiti da obezbede fizički prostor za konsultacije i sastanke mladih aktera.

Postoji nekoliko NVO-ova, kako lokalnih, tako i međunarodnih, sa dugogodišnjim iskustvom u sprovođenju projekata finansiranih od strane vlade ili donatora koji podržavaju aktivnosti mladih na Kosovu, uključujući i sever Kosova sa većinskim srpskim stanovništvom. Stoga je realno da projekat može nabaviti usluge iskusnih NVO-ova kako bi se obezbedila izgradnja kapaciteta predviđenih u okviru komponente 2 projekta.

Politike SB-a koje se primenjuju na projekat

Politike životne sredine i društvene zaštitne mere SB-a neophodne su zarad dvostrukih ciljeva SB-a u borbi protiv ekstremnog siromaštva i podsticanja zajedničkog prosperiteta. Cilj ovih politika je sprečavanje i ublažavanje nepotrebne štete nanete populacijama, njihovom životu i staništu tokom procesa razvoja. Ove politike obezbeđuju zaštitu životne sredine i smernice usklađenosti za SB i zajmodavce/klijente u identifikovanju, pripremi i sprovođenju programa i projekata.

Prema politikama Svetske banke, projekat kome je dodeljena kategorija životne sredine B podrazumeva da se realizacijom projektnih aktivnosti ne predviđa značajan uticaj na životnu sredinu. Potprojekti koji se finansiraju u okviru projekta mogu uključivati: malu rehabilitaciju/prilagođavanje sportskih objekata, projektovanje zelenila i parkova, zamenu opreme (vrata, prozori, krovovi), opremu za zabavu na otvorenom, ideje koje generišu prihode za male start-up-ove, programe obuke koji generišu prihode za mlade koji nisu uključeni (krojački zanat, jez17,

pisanje CV-a, online radne mreže za mlade itd.). Kao rezultat toga, mogući su laki građevinski radovi i potencijalne druge aktivnosti kojima je politika SB OP/BP 4.01 procena životne sredine pokrenuta.

Deset politika i postupaka životne sredine i društvene zaštitne mere Svetske banke uspostavljaju zahteve koje će projekat ispuniti tokom životnog ciklusa, kako sledi:

OP/BP 4.01 (Procena životne sredine)

Predloženi projekat je klasifikovan kao kategorija B i pokreće politiku zahvaljujući šemi grantova koja će podržati lakše građevinske radove u infrastrukturi zajednice koja se odnosi na omladinu (npr. rehabilitacija i popravak omladinskih centara, parkova, učionica, omladinskih prostora u javnim zgradama). Ovi građevinski radovi mogu uzrokovati privremene i tipične uticaje na životnu sredinu na lokalnom nivou kao što su prašina i emisija buke, stvaranje otpada, rizika u vezi sa saobraćajem, rizika za zdravlje i sigurnost na radu (ZSR) i drugo. Da bi se efikasno upravljalo izazovima u oblasti životne sredine prilikom sprovođenja, MALS je izradio Okvir upravljanja životnom sredinom i procene uticaja na društvo (PUSŽS), o kojem će biti održane javne konsultacije i koji će biti završen pre procene. Opšti OUSŽS je pripremljen za projekat, u skladu sa politikama SB-a i postupcima konsultacije i objavljivanja, pre procene. OUSŽS utvrđuje postupke i smernice za skrining i procenu potprojekta, uključujući pripremu planova upravljanja životnom sredinom i procene uticaja na društvo (PUSŽS-ovi) i/ili kontrolnu listu PUSŽS-a. tokom trajanja projekta o kojima će takođe biti održane javne konsultacije pre ugovaranja radova. U cilju osiguranja da su kapaciteti i resursi obezbeđeni za njihovo sprovođenje, PŽS-ovi (PUSŽS i kontrolna lista PUSŽS-a) će biti sastavni deo tenderske i ugovorne dokumentacije. OUSŽS eliminiše kategoriju A, nepodobne i visokorizične projekte, kao i radove u zaštićenom području i radove koji proizvode uticaj na kulturno nasleđe.

OP/BP 4.04 (Prirodna staništa)- nije pokrenuta.

Ova politika striktno ograničava okolnosti pod kojima svaki projekat koji podržava Banka može uticati na ili promeniti prirodna staništa (područja na kopnu i vodama gde je i dalje prisutna većina autohtonih biljnih i životinjskih vrsta), kao i parkove, prirodne prostore ili ostala područja proglašena zaštićenim područjima. Projekti moraju izbeći, minimizirati, obnavljati ili nadoknaditi sve aktivnosti koje uzrokuju degradaciju prirodnog staništa. Projekti koji bi izazvali značajnu konverziju ili degradaciju kritičnog prirodnog staništa (zakonski zaštićena područja, ili ona sa visokom vrednošću zaštite) nisu prihvatljivi za finansiranje.

Budući da politika nije pokrenuta, aktivnosti koje se odvijaju u zaštićenim i osetljivim područjima neće se finansirati.

Intervencije malih razmera će se odvijati usled potprojektnih aktivnosti, intervencije u sportskim dvoranama ili mesta za omladinske aktivnosti mogu se odvijati u postojećim javnim zgradama ili urbanim zelenim površinama (npr. gradski parkovi) i neće uključivati zaštićena područja. Planirani radovi će biti malog obima i koristiće samo postojeći objekti bez štetnih aktivnosti.

OP/BP 4.36 (Šume) nije pokrenuta.

Ova politika fasilituje projekte koji uključuju upravljanje šumama, uključujući seče, sadnju, pošumljavanje i slično. Aktivnosti u okviru ovog projekta se ne odnose na projekte koji bi mogli uticati na šume. Po pravilu, scenario koji bi mogao da utiče na šume nije dozvoljen, međutim, ako je uklanjanje pojedinačnih stabala neizbežno, traži se dozvola nadležnog organa (Kosovska agencija za šume).

OP/ BP 4.09 (Upravljanje štetočinama) – nije pokrenuta

Politika upravljanja štetočinama nije pokrenuta. Ne postoje planirane aktivnosti koje uključuju ili zahtevaju kontrolu štetočina ili promene u kontroli štetočina, niti bi iste bile podržane.

OP/BP 4.11 (Kulturno nasleđe) – nije pokrenuta

Ne postoji aktivnost ove prirode koja se odvija pod projekata. Pošto politika nije pokrenuta, OUSŽS ne dozvoljava aktivnosti koje mogu uticati na zaštićene objekte, arheološka nalazišta, verske objekte i drugih kulturnih resursa.

S obzirom da postoji mala verovatnoća da se tak vi nalazi otkriju, adekvatna klauzula će biti uključena u dokumentaciju o proceni uticaja na životnu sredinu koja će sadržavati procedure upravljanja (kontrolna lista PUSŽS-a i specifični PUSŽS-ovi na lokaciji). Postupci u slučajevima slučajnih otkrića uticaja poštovaće nacionalne procedure i odluke/mišljenja nadležnog nacionalnog organa (Ministarstvo kulture, omladine i sporta).

OP/BP 4.10 (Autohtoni narodi)

N/P, u projektnom području ne postoje autohtoni narodi.

OP/BP 4.12 (Prinudno raseljavanje)

S obzirom na to da su predviđene projektne/potprojektne aktivnosti druge prirode ne mogu uticati na prinudno raseljavanje. Projekat neće finansirati nikakvu novu gradnju, već bi mogao finansirati rehabilitaciju javnih ustanova kako bi se iste učinile boljim za mlade ili opremanje za omladinske aktivnosti. Sve aktivnosti rehabilitacije se sprovode na javnom zemljištu. S obzirom na javnu prirodu infrastrukture/objekata za mlade, projekat ne predviđa dobrovoljne prenose zemljišta. Potprojekti koji mogu pokrenuti OP 4.12 Svetske banke biće isključeni pomoću procesa provere definisanog u OUSŽS-u. Jedini identifikovani društveni rizik odnosi se na ciljanje i dosezanje, tj. rizik da projekat ne uključuje segment najugroženiji mladi u odabranim opštinama. Zbog toga, projekat predviđa da se kao podrška JUP-u i odabranim opštinama angažuje specijalizovana NVO/konsultantska služba kako bi pomogla u ciljanju, dosezanju i mobilizaciji najugroženijih mladih.

OP/BP 4.37 (Bezbednost brana)- nije pokrenuta.

Projekat/potprojekat ne uključuje aktivnosti koje se odnose na brane.

OP/BP 7.50 (Projekti na međunarodnim vodnim putevima)- nije pokrenuta.

Projekat ne podržava aktivnosti koje mogu uticati na vodna tela.

OP/BP 7.60 (Projekti u spornim područjima)- nije pokrenuta.

Lokacija projektnih/potprojektnih aktivnosti uključuje Severno Kosovo, koje ne priznaje Nacionalnu vladu Kosova i gde je možda ograničen pristup JUP-u, MALS-u, kao i timu SB-a. Međutim, na osnovu nekoliko sporazuma i akata potpisanih 2012. i 2013. godine, ova politika ne važi. Ipak, rizik povezan sa problemom ograničenog pristupa Severu Kosova mora biti priznat.

Pregled nacionalnog zakonodavstva i okvir upravljanja životnom sredinom i procena uticaja na društvo

Ovaj dokument služi kao okvir aktivnosti upravljanja životnom sredinom i procenom uticaja na društvo u okviru projekta „Podrška lokalnom razvoju na Kosovu uz inkluziju mladih“ finansiranog od strane JSRF-a. U isto vreme, nacionalno i lokalno zakonodavstvo se moraju u potpunosti poštovati. Ako se politika SB-a i kosovski nacionalni i lokalni propisi razlikuju, po pravilu preovlađuju strožiji.

Na osnovu kosovskog zakonodavstva, dve glavne institucije izrađuju, sprovode i nadgledaju sprovođenje zakonodavstva i propisa za zaštitu životne sredine na Kosovu: Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (MŽSPP) i Agencija za zaštitu životne sredine (AZŽS).

Zbog građevinskih radova planiranih u okviru komponente 1, ovaj projekat može biti predmet sledećih kosovskih zakona i propisa:

- *Zakon br. 03/L-025 o zaštiti životne sredine;*
- *Zakon BR. 03/L-214 o proceni uticaja na životnu sredinu*

- Zakon o inspektoratu životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja i izgradnje (04/L-175);
- Zakon o zaštiti prirode (2010/03-L-233);
- Zakon o izgradnji br. 2004/2015;
- Zakon o otpadu (2012);
- Zakon o zaštiti od buke br. 02/L-102;
- Zakon br. 04/L-147 o vodama Kosova
- Zakon o vodama br. 04/L-147;
- Administrativno uputstvo MŽSPP/01/2017 o izdavanju opštinske dozvole za životnu sredinu.
- Administrativno uputstvo MŽSPP 01/2017 o izdavanju opštinske dozvole za životnu sredinu;

Zakon o zaštiti životne sredine 2002/8 je krovni akt kosovskog zakonskog i regulatornog okvira. Osnovna svrha ovog zakona je uspostavljanje osnovnog pravnog okvira koji će promovisati zdravije okruženje za ljude na Kosovu kroz postepeno uvođenje standarda o životnoj sredini Evropske unije²³. Zakon se bavi sprečavanjem i smanjenjem zagađenja, praćenjem životne sredine i naglašava, između ostalog, načela racionalnog korišćenja prirodnih resursa. Zaštita životne sredine podleže kažnjavanju ovim zakonom.

Ovaj zakon reguliše, između ostalog, uslove i procedure za procenu uticaja na životnu sredinu (PUŽS). **Nijedna predviđena aktivnost projekta ne predstavlja takav potencijal za štetne uticaje na životnu sredinu, niti su iste navedene u Aneksima I i II Zakona za koje bi PUŽS bio obavezan ili izvršen po izboru.**

Zakon br. 03/L-214 o proceni uticaja na životnu sredinu reguliše procedure za identifikaciju, procenu, izveštavanje i upravljanje uticajem na životnu sredinu predloženog projekta, kako bi tokom procesa donošenja odluka od strane MŽSPP-a za izdavanje ekološke dozvole, bile obezbeđene sve relevantne informacije u vezi sa životnom sredinom.

Svi ostali radovi rehabilitacije, rekonstrukcije i mala gradilišta ne zahtevaju procenu uticaja na životnu sredinu prema nacionalnom zakonodavstvu. Prema tome, za vrstu aktivnosti planiranu u okviru ovog projekta nije potreban PUŽS ili druga vrste studije o životnoj sredini prema nacionalnom zakonodavstvu (Lista projekata za koje je potreban PUŽS dostupna je na sledećem linku: <https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2708>).

Na osnovu pravnog okvira koji se odnosi na administrativno uputstvo MŽSPP/ 01/2017 o izdavanju opštinske ekološke dozvole, Aneks/Listu aktivnosti koje podležu izdavanju opštinske ekološke dozvole, aktivnosti u okviru projekta „Podrška lokalnom razvoju na Kosovu uz inkluziju mladih“ ne spada u okvir navedenog AU/MŽSPP/01/2017.

Zakon o zaštiti prirode (2010/03-L-233) uređuje uspostavljanje i upravljanje zaštićenim područjima. Direkcije za upravljanje nacionalnim parkovima, prirodnim parkovima i prirodnim spomenicima od posebnog značaja uspostavljene su od strane MŽSPP-a, dok druge kategorije zaštićenih područja vode nadležne opštine.

Nijedna aktivnost finansirana ovim projektom ne može biti sprovedena u zaštićenim područjima koja su navedena na sledećoj veb stranici: <http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/2010-233-eng.pdf>

Zakon o inspektoratu životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja i izgradnje (04/L-175) reguliše načela, organizaciju i nadzorne inspekcije, koordinaciju nadzornih inspekcija, prava, dužnosti, ovlašćenja inspektora, obaveze i nadležne subjekte, postupke vršenja inspekcija i ostala značajna pitanja koja se odnose na nadzorne inspekcije. Obim primene ovog zakona se odnosi na dužnosti i ovlašćenja inspektora u skladu sa nadzorom oblasti životne sredine, vode, priroda, urbanog planiranja i izgradnje u okviru tela na lokalnom i centralnom nivou Opštinskog inspektorata za izgradnju i Opštinskog inspektorata za zaštitu životne sredine. U skladu sa ovim Zakonom, državni inspektorat za zaštitu prirode sprovodi nadzorne inspekcije i kontrolu kroz inspekcije u prirodi sprovođenjem zakonskih i podzakonskih akata koji se odnose na zaštitu životne sredine. Inspektorat za zaštitu prirode takođe sprovodi svoje dužnosti i odgovornosti u zaštiti prirode usklađivanjem svojih aktivnosti sa

²³ http://www.gazetazyrtare.com/e-gov/index.php?option=com_content&task=view&id=109&Itemid=28&lang=en

zahtevima Evropske Unije za mrežu „NATURE – 2000“.

Zakon o izgradnji br. 2004/2015 određuje glavne uslove za projektovanje, izgradnju i upotrebu građevinskog materijala, stručni nadzor, kao i postupke za građevinske dozvole, dozvole za korišćenje i građevinske inspekcije. Odredbe ovog zakona uređuju uslove projektovanja i izgradnje u vezi sa javnom bezbednošću i zaštitom životne sredine na Kosovu, a primenjuju se i na druge građevinske objekte, osim ako ovim zakonom ili administrativnim uputstvom nije drugačije određeno²⁴.

Glavni cilj zakona o zaštiti na radu, zaštiti zdravlja zaposlenih i radnoj sredini (2003) je i dalje sprečavanje povreda na radu i bolesti na radnom mestu i zaštita radne sredine²⁵. Uslove rada na radnom mestu, prava zaposlenih i obaveze poslodavaca uređuje samo uopšteno. Međutim, ne navodi konkretno određena pitanja, osim u opštim vanrednim situacijama poput požara na radnom mestu, električnih opasnosti i tako dalje. Ne pokriva nikakva specifična pitanja u vezi sa raspoređivanjem infrastrukture. **Ovaj zakon će se u potpunosti primeniti u sprovođenju potprojekata.**

Zakon o otpadu (2012), Nacionalna strategija upravljanja otpadom i petogodišnji plan upravljanja otpadom (2013-2017) sa merama zasnovanim na Strategiji čine jezgro upravljanja čvrstim otpadom. Prema ovom zakonodavstvu, Kosovo je uspostavilo regionalni sistem za sakupljanje i odlaganje otpada. Nedavno su pokrenute promene u sistemu fakturisanja i naplate, koje su namenjene poboljšanju finansijskog učinka sektora²⁶.

MŽSPP izdaje dozvole za upravljanje otpadom, dozvole za izvoz, uvoz i tranzit otpada i upravlja opasnim otpadom. Što se tiče dozvola za upravljanje deponijama otpada, jedna ili više opština, po dogovoru, mogu utvrditi i koristiti lokaciju na svojoj teritoriji za izgradnju objekata i opreme za upravljanje otpadom. Ako opštine ne mogu postići saglasnost za postavljanje zajedničke lokacije za upravljanje otpadom, MŽSPP donosi odluku na osnovu toga da li su uslovi u skladu sa ovim zakonom ispunjeni.

Ministar MŽSPP-a može preduzeti dodatne mere za upravljanje određenim vrstama otpada, ukoliko otpad i rad sa otpadom ugrožavaju životnu sredinu i zdravlje ljudi, a postoje i dodatni zahtevi za primenu odredaba međunarodnih sporazuma, koje je Republika Kosovo dužna da poštuje.

Lokalne samouprave (opštine) su odgovorne za izdavanje lokalnih planova za upravljanje otpadom, određivanje lokacije za potrebe upravljanja komunalnim otpadom i sl, prema prostornom planu, i određivanje naknada za sakupljanje i odlaganje komunalnog otpada. Zakonom su, takođe, odgovorni za odabir licenciranih lica (putem primene procedura nabavke) za prikupljanje, skladištenje i transport čvrstog otpada, komunalnog otpada, obimnog otpada, od izgradnje i rušenja zgrada i poslovnih objekata na njihovoj teritoriji. Kosovska kompanija za upravljanje deponijama (KKUD) rukovodi sanitarnim deponijama komunalnog otpada.

Opasnim otpadom se upravlja prema odredbama Zakona o otpadu, tj. MŽSPP ima mandat da upravlja opasnim otpadom, u saradnji sa odgovarajućim ministarstvom. Mere koje treba preduzeti u pogledu opasnog otpada su razrađene u petogodišnjoj Nacionalnoj strategiji upravljanja otpadom.

Svrha Zakona o zaštiti od buke br. 02/L-102 je izbegavanje, sprečavanje ili smanjenje na prioritetnim osnovama, štetnih efekata, uključujući i uznemiravanje, zbog izlaganja buci, u okruženju. Ovaj deo zakonodavstva pruža osnovu za izradu mera za smanjenje buke koju emituju glavni izvori, posebno avioni, putne i železničke saobraćajnice, spoljna i industrijska oprema, pokretne mašine i drugi izvori zagađenja buke i uznemiravanja u okolini²⁷.

Kosovo ima razrađenu regulativu zaštite kulturnog nasleđa: Ustav, zajedno sa Zakonom o kulturnom nasleđu, Zakonom o posebnim zaštićenim zonama (uključujući Zakon o istorijskom centru Prizrena i Zakon o Velikoj Hoči), Zakonom o selu Zum, Zakonom o slobodi veroispovesti, Zakonom o eksproprijaciji, Zakonom o izgradnji, Zakonom o institucijama kulture i Zakonom o lokalnoj samoupravi; i drugim zakonima kao što su Zakon o prostornom planiranju i Zakon o arhivama, podzakonskim aktima kao što su Savet za sprovođenje i praćenje (SSP), uspostavljenim u skladu sa Zakonom o posebnim zaštitnim zonama i drugim administrativnim aktima, osigurava posebnu zaštitu kulturnog i verskog nasleđa Srpske pravoslavne crkve na Kosovu, kao i odredbe

²⁴ http://www.unmikonline.org/regulations/unmikgazette/02english/E2004regs/RE2004_37_ALE2004_15.pdf

²⁵ http://www.gazetazyrtare.com/e-gov/index.php?option=com_content&task=view&id=83&Itemid=28&lang=en

²⁶ <http://documents.worldbank.org/curated/en/282091494340650708/pdf/Kosovo-SCD-FINAL-May-5-C-05052017.pdf>

²⁷ http://www.gazetazyrtare.com/e-gov/index.php?option=com_content&task=view&id=268&Itemid=28&lang=en

evropske saradnje i međunarodne standarde i najbolje prakse kulturnog nasljeđa, uključujući one koji promovišu kulturnu i versku različitost i dijalog²⁸. Pored toga, Kosovo ima Nacionalnu strategiju za kulturno nasleđe (2017-2027)²⁹, čiji je prvi cilj unapređenje pravnog i institucionalnog okvira u ovoj oblasti. Nijedan od spomenika navedenih u nacionalnoj listi zaštićenog kulturnog nasleđa ne može biti uključen ili pod uticajem projekta. U slučaju slučajnih otkrića uticaja, projekat će se oslanjati na nacionalnu regulativu i pratiti određene postupke definisane zakonodavstvom.

Potencijalni uticaji na životnu sredinu

U analizama konsultacija i istraživanja na institucionalnom nivou koji se odnose na uticaj projekta na životnu sredinu - Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (MŽSPP) - i pozivajući se na višestruki uticaj na navedene zakonske osnove, zaključeno je da mogućnost negativnog uticaja na životnu sredinu nizak. Međutim, ako se isti ne ublaži, može doći do štetnih uticaja, uglavnom tipičnih za lake građevinske radove. Pored toga, lista potencijalnih potprojekata nije u potpunosti definisana i moguće su druge vrste uticaja.

Uticaji na životnu sredinu potprojekata će biti tipični za male građevinske radove:

- Emisije prašine pri transportu radnika i materijala;
- Prašina od zemljanih radova, utovar i istovar materijala, uklanjanje zidova, maltera, izolacije i drugih građevinskih elemenata;
- Rizici ZSR-a od rada na visinama, teške mašinerije i vožnje, rizik od saplitanja i padanja, zanemarivanje bezbednosne opreme i odeće, postupaka ili znakova upozorenja;
- Emisije buke transportnih i teških mašina;
- Generisanje otpada - mala količina građevinskog otpada će se generisati uglavnom tokom rehabilitacije sportske dvorane ili bilo kojih radova popravke/građevinskih radova (ako postoje). Može doći do određenih malih količina otpada cementa ili drugog građevinskog materijala, keramike ili slično, ali u svakom slučaju će se poštovati politike Svetske banke i nacionalni zakoni o postupanju sa odlaganjem otpada prilikom lakih građevinskih radova.
- Uticaj na zemljište će biti veoma ograničen, međutim, moguća su i izlivanja i curenja goriva, ulja, boje itd;
- Uticaj na vodu - nije predviđen nikakav uticaj na vodu, moguća je i mala razmera od ograničenih izlivanja opasnih tečnosti;
- Uticaj na prirodu nije predviđen, jer u zaštićenim područjima neće biti radova, a radovi su ograničeni građevinski radovi. U slučaju radova na otvorenom prostoru, npr. rehabilitacija parkova, biće dobijeno odobrenje nadležnih organa za uklanjanje zelenila i pojedinačnih stabala. U ponovnom ozelenjavanju će se koristiti samo lokalne biljne vrste.

Mere ublažavanja

Potencijalno štetni efekti očekivani u projektnim aktivnostima biće minimizirani strogo primenom nacionalnog i lokalnog zakonodavstva u oblasti zaštite životne sredine, primenom procedura i smernica OUSŽS-a i definisanih mera i praćenja u okviru PŽS-a. Kontrolnu listu ESPF-a će pripremiti podnosilac zahteva za tipične lakše građevinske radove, dok će PUSŽS definisati mere, raspodelu odgovornosti, predvideti budžet i pripremiti plan praćenja za sve ostale aktivnosti koje mogu imati negativan uticaj na životnu sredinu ili zdravlje ljudi, ako postoji.

Uticaji identifikovani u prethodnom poglavlju su lokalizovani na malu površinu sa smanjenom težinom, lako se ublažavaju merama karakterističnim za smanjenje uticaja građevinskih radova:

- Emisije prašine će biti ograničene korišćenjem građevinskih cevi za šut, redovnim čišćenjem radne površine, puteva, vozila i mašina, kao i održavanjem vlažnosti lokacije i/ili zaštita lokacije od vetra (npr. vetrobranom). Teret koji prilikom transporta emituje prašinu biće pokriven, kao i zalihe.
- Radnici će nositi zaštitnu odeću (šlemovi, rukavice, itd.) i opremu u svako doba.
- Otvorena vatra će biti striktno zabranjena, kao i bilo kakva vrsta uznemiravanja životinja (lovokrada, hvatanje za trgovinu i drugo), sakupljanje biljaka, šumske hrane, drveta i drugih šumskih proizvoda.

²⁸ http://mkrs-ks.org/repository/docs/eng_strategy_for_heritage.pdf

²⁹ http://mkrs-ks.org/repository/docs/eng_strategy_for_heritage.pdf

- Sve zakonom propisane dozvole su pribavljene za rehabilitaciju, druge vrste građevinskih radova i ostale aktivnosti.
- Svi radovi će biti izvršeni na siguran i discipliniran način osmišljen tako da minimizira uticaj na stanovnike u okruženju i životnu sredinu.
- Izgradnja je jasno definisana.
- Gradilišta treba da zauzimaju samo površine neophodne za radove koji se obavljaju.
- Tokom izgradnje, radnici moraju biti ograničeni na područja u izgradnji i pristup otvorenom prostoru mora biti striktno regulisan.
- Radovi tokom noći će se izbegavati ako je moguće, posebno u blizini naselja. U slučaju noćnih radova, potrebno je dobiti odgovarajuće dozvole.
- Teren na gradilištu se mora vratiti u stanje pre-radova, ako nije moguće onda će se izvršiti adekvatna rehabilitacija.
- Sakupljanje, odvajanje, transport i dalja obrada otpada se vrši u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom o otpadu.

Kompletna lista mera za lake građevinske radove definisana je u kontrolnoj listi PUSŽS-a.

Procena životne sredine

Procena životne sredine (PŽS) je proces koji ima za cilj prepoznavanje aspekata određene aktivnosti koja može izazvati rizik za životnu sredinu i zdravlje ljudi, predviđanje, ocenjivanje i ublažavanje njegovih potencijalnih uticaja i osiguravanje njihovog minimiziranja ako eliminacija nije izvodljiva. Svrha PŽS-a je poboljšanje kvaliteta donošenja odluka prepoznavanjem uticaja na životnu sredinu/posledice na početku procesa pripreme potprojekta, tako da se oni mogu uključiti u projektovanje potprojekta, kao i blagovremeno sprečiti ili ublažiti uticaje u fazi sprovođenja i radova.

Obim PŽS-a zavisi od kategorije životne sredine vezane za svaki potprojekat, opseg aktivnosti potprojekta, kao i karakteristike lokacije potprojekta, iako je svrha bilo koje vrste procene, identifikacija načina za poboljšanje životne sredine minimiziranjem, ublažavanjem ili kompenzacijom negativnih uticaja predložene aktivnosti. PŽS, u svrhe ovog i drugih projekata podržanih od strane SB-a, uključuje rizike po zdravlje i sigurnost na radu (ZSR), kao i rizike vezane za očuvanje kulturnog nasleđa (postoji mogućnost slučajnih otkrića u ovom slučaju). Rezultati PŽS-a prikazani su u izveštaju o proceni uticaja na životnu sredinu, koji se ogleda u identifikovanim rizicima životne sredine (koji se odnose na specifične vrste aktivnosti potprojekta) i zajedno sa adekvatnim merama. Mere predstavljaju metode, tehnike, procedure i druge načine za poboljšanje potprojekata na ekološki način minimiziranjem, ublažavanjem ili kompenzacijom negativnih uticaja. PŽS takođe opisuje korake koji su preduzeti za javne konsultacije.

PŽS-ovi predviđeni za aktivnosti u okviru ovog projekta su Kontrolna lista PUSŽS-a i PUSŽS. Nacrt obrasca kontrolne liste PUSŽS-a za lakše građevinske radove za koje se očekuje da budu najčešća infrastrukturna delatnost priprema se kao sastavni deo OUSŽS-a i dostupan je u Aneksu 3. Obrazac kontrolne liste PUSŽS-a (koji sadrži mere ublažavanja i plan praćenja) će biti prilagođen svim individualnom građevinskim radovima kategorije B koji su predviđeni u Kontrolnoj listi. Pored toga, on će definisati odgovornosti nadzora i izveštavanja i vremenski okvir. PUSŽS će biti izrađen za sve ostale potprojekte i aktivnosti koje nisu predviđene Kontrolnom listom PUSŽS-a, ali mogu dovesti do potencijalnih negativnih uticaja na životnu sredinu ili zdravlje ljudi.

Analiza životne sredine

Svi potprojekti u okviru grant šeme, kao i sve aktivnosti koje uključuju fizičke investicije ili mogu imati negativne uticaje na životnu sredinu, će preduzeti proces analize životne sredine koji je predstavljen u daljem tekstu:

KORAK 1: Podnosilac zahteva (krajnji korisnik) priprema i podnosi početni dizajn potprojekta u okviru poziva za podnošenje predloga projekta zajedno sa upitnikom za procenu rizika po životnu sredinu (dostupan u Aneksu 2). Komisija za odobravanje granta prikazuje zahtev i formira preliminaru listu uspešnih podnosioca zahteva. JUP (konsultant za zaštitu životne sredine) vrši skrining potprojekta u skladu sa OUSŽS-om (i na osnovu dizajna, Upitnika za procenu rizika po životnu sredinu i drugih informacija), skrining potprojekata kategorije A, visokog rizika, da li su deo liste isključenih delatnosti, nepodobni ili da li aktiviraju politike SB-a osim OP/BP 4.01 i formira konačnu listu uspešnih podnosioca

zahteva koji se sada šalju na evaluaciju. Konsultant za zaštitu životne sredine priprema izveštaje o skriningu i obaveštava podnosioca zahteva o naknadnim zahtevima i PŽS-u koji je potreban za podkreditnu obradu (u Izveštaju o skriningu prikazano je PUSŽS specifičan za lokaciju ili kontrolne liste PUSŽS-a, šablone dostupne u OUSŽS-u; obrazloženje zašto PŽS nije potreban za potprojekte kategorije C). Rezultati skrininga se dostavljaju SB-u. U ovom trenutku, podnosilac zahteva je dužan da započne razgovore sa JUP-om i/ili drugim nadležnim organom kako bi ispunio bilo kakve lokalne i nacionalne zahteve za pregled životne sredine i druge zahteve (kao što je, na primer, mišljenje o ekološkoj dozvoli ili PUŽS-u (ako je potrebno), građevinska dozvola i/ili druga zvanična odobrenja/dozvole).

KORAK 2: Podnosilac zahteva priprema PŽS (PUSŽS ili kontrolnu listu PUSŽS-a) za potprojekat kategorije B i isti dostavlja JUP-u na pregled i odobrenje. JUP (Konsultant za zaštitu životne sredine) daje komentare. Podnosilac zahteva takođe ispunjava zahteve za nacionalnu regulaciju, ako je primenjivo.

KORAK 3: Ako se to zatraži, podnosilac zahteva vrši reviziju PUSŽS-a/kontrolne liste PUSŽS-a u skladu sa komentarima/zahtevima JUP-a (i konsultuje JUP kada je to neophodno) i ponovo podnosi zahtev. JUP odobrava PŽS kada bude zadovoljan kvalitetom i usklađenošću sa OUSŽS-om i nacionalnim propisima. Prvih 3-5 kontrolnih lista PUSŽS-a i svi PUSŽS-ovi specifični za lokaciju su predmet odobrenja SB-a.

KORAK 4: O svim PŽS-ovima konsultovaće se u skladu sa nacionalnim i SB politikama (kako je definisano u poglavlju Objavljivanje i konsultacije).

KORAK 5: Podnosilac zahteva uključuje relevantne komentare za konsultacije u PŽS-u nakon čega je dokument konačan. Preporuke date u proceni dalje se odražavaju u planu za dizajn i sprovođenje potprojekta, uključujući i procenjene troškove. Ugovor o dodeli granta sa podnosiocem zahteva ne može biti potpisan pre okončanja PŽS-a (PUSŽS i kontrolna lista PUSŽS-a). PŽS (kontrolna lista PUSŽS-a ili PUSŽS) postaje deo tenderske i ugovorne dokumentacije (ovo je odgovornost institucija koje nabavljaju radove).

KORAK 6: Izvođač radova sprovodi PSŽ. Institucija koja vrši nabavku radova (MALS ili podnosilac zahteva/krajnji korisnik, npr. NVO), prati sprovođenje plana ublažavanja i praćenja PŽS-a i redovno izveštava JUP (Konsultant za zaštitu životne sredine). JUP nadgleda sprovođenje PŽS-a (uključujući i posetu mestu izvođenja radova) i izveštava SB o sprovođenju PŽS-a i napretku projekta (i izveštaji o sprovođenju PUSŽS-a za određene projekte, ukoliko se prethodno dogovore sa stručnjakom za zaštitu životne sredine SB-a), u skladu sa rasporedom izveštavanja.

Mehanizam za ulaganje žalbi

Projekat PLRKUM će uspostaviti MUŽ u roku od 6 meseci od efektivnosti projekta kako bi se rešila svaka zabrinutost koja se odnosi na projekat, a na koju može svako ukazati. Projekat će uspostaviti veb stranicu na kojoj će biti dostupne sve relevantne informacije o projektu, kao što su izveštaji o napretku, izveštaji o zaštitnim merama, događaji, aktivnosti itd. Veb stranica projekta će sadržati kontakt informacije osoblja JUP-a/projekta ili osoblja ministarstva kome se može uložiti žalba, kao i opis i procedure MUŽ-a. Mogućnost ulaganja žalbe putem veb stranice takođe će se saopštiti i kroz informativne sesije projekta, javne konsultacije i okrugle stolove sa svim zainteresovanim stranama putem kanala društvenih medija (stranica na Facebook-u) naznačenih u materijalima za oglašavanje (npr. saopštenja za javnost, blogovi) i štampanim materijalima proizvedenim u okviru projekta. Pored toga, informacije o MUŽ-u biće dostupne na stranicama lokalne samouprave u kojima se sprovode potprojekti.

Odgovorni član osoblja JUP-a/projektnog tima će biti zadužen da primi i odgovori na žalbu. Ukoliko bi JUP mogao da razmotri žalbu, onda će direktor JUP-a pratiti mere koje treba preduzeti kako bi se rešila žalba. Ako odgovor na žalbu zavisi od drugih institucija, a ne od osoblja JUP-a (npr. MALS, SB) JUP će se raspitati i odgovoriti žaliocu. U slučaju da drugi kriterijumi nisu u potpunosti ispunjeni, stručnjak JUP-a će i dalje vršiti ispitivanje (sa ili bez kontakta sa podnosiocem žalbe), sprovoditi korektivne mere i pružiti povratne informacije podnosiocu žalbe. U slučaju da je žalba anonimna, povratne informacije će biti dostavljene na veb stranici projekta.

Na godišnjem nivou, JUP će imati zadatak da u javnoj raspravi diskutuje o žalbama koje su primljene u toku

godine i da izveštava o tome koje mere su preduzete ili koje se mere planiraju preduzeti kao odgovor na ove kritične povratne informacije. Zapisnici ovih konsultacija će biti objavljeni na veb stranici projekta.

Praćenje usklađenosti i izveštavanje o OUSŽS-u

Kontrolna lista PUSŽS-a i PUSŽS-ovi specifični za lokaciju, nakon konsultacija i finalizacije, biće uključeni u tendersku i ugovornu dokumentaciju. To je obaveza subjekta koji vrši nabavku radova (MALS ili podnosilac zahteva), međutim, predstavlja krajnju odgovornost pripada MALS-u (JUP).

Za izvršenje malih infrastrukturnih radova i druge infrastrukture ili bilo kojih aktivnosti koje mogu izazvati štetne uticaje na životnu sredinu vezane za inicijative mladih, izvođač radova dužan je da sprovede mere ublažavanja i praćenja definisane u PŽS-u (kontrolna lista PUSŽS-a ili PUSŽS) i da JUP izveštava o napretku i statusu kvartalno ili u vremenskom okviru dogovorenom u dokumentu PŽS-a.

Konsultant za zaštitu životne sredine vršiće redovni nadzor kontrolne liste PUSŽS-a/sprovođenje PUSŽS-a kroz provere/posete na terenu aktivnosti Inicijative mladih/NVO-a i redovno izveštavati JUP o usklađenosti sa životnom sredinom (PUSŽS, kontrolna lista PUSŽS-a). Iako je izveštavanje periodično, značajne neusaglašenosti će se odmah prijaviti JUP-u. Mere ublažavanja koje je predložio JUP će se sprovesti u određenom vremenskom okviru. U slučaju da potprojekat (izvođač, podnosilac zahteva) ne sprovede korektivne mere, preduzimaju se dalji koraci sve dok se ne preduzmu mere (ili u dobro ocenjenim predmetima potprojekat će se izostaviti). Ovi koraci mogu uključivati ukidanje plaćanja dok se ne postigne usklađenost. JUP izveštava o usklađenosti životne sredine sa SB-om u redovnim izveštajima o sprovođenju projekta, osim ako se ne dogovori drugačije (npr. ako je to potprojekat koji zahteva PUSŽS).

Objavljivanje i konsultacije

OUSŽS će biti objavljen na veb stranici MALS-a na engleskom, albanskom i srpskom jeziku 14 dana sa štampanom kopijom dostupnom javnosti u poslovnim prostorijama. Istovremeno će se izdati poziv za komentare (takođe putem veb stranice MALS-a) i održaće se konsultativni sastanak (12. decembra, u 11:00 sati u zgradi Vlade, u prostorijama MALS-a 13.spratu, sala za sastanke br. 1331). Tokom konsultacija zahtevaće se i pisani komentari i biće objavljene poštanska i email adresa za slanje komentara i sugestija. Svi pisani komentari i pitanja postavljena u javnim konsultacijama biće rešena, a zatim sažeti (kao zapisnik) i biće priložena OUSŽS-u kao aneks. Tek onda se OUSŽS može smatrati konačnim i ponovo otkrivenim.

Zapisnici javnih konsultacija u Aneksu 8 odražavaju proces i ishod javne konsultacije i objavljivanja.

PUSŽS i kontrolne liste PSŽS-a će biti pripremljeni i objavljeni na engleskom i albanskom jeziku (kao i na srpskom jeziku u opštinama sa srpskom manjinom). Objavljivaće se na veb stranici MALS-a i/ili na veb stranici opštine u kojoj aktivnost ima uticaj za 14 dana (štampana kopija dostupna u prostorijama MALS-a prvi sprat, prijem) i sastanak u okviru. Poziv za komentare biće izdat paralelno. Relevantni komentari će se odraziti u konačnoj verziji PUSŽS liste za proveru i konsultacije (uključujući i sastanak javnih konsultacija).

ANEKS 1 - ODGOVORNOSTI I KLJUČNI UČESNICI

Učesnik	Aktivnost	Pomoćna dokumentacija
MALS (JUP)	• Priprema OUSŽS-a za PLRKUM, od MALS-a/lokalnih vlasti; • Nadzor sprovođenja potprojekta; • Praćenje (OUSŽS i/ili kontrolna lista PUSŽS-a) sprovođenja (uključujući posete na terenu) i osiguranje korektivnih mera; • Skrining životne sredine; • Izveštavanje SB-a o sprovođenju OUSŽS-a (PUSŽS, kontrolna lista PUSŽS-a); • Uključivanje svih sigurnosnih politika o PŽS-u u svoj projektnoj/ potprojektnoj dokumentaciji, kao i u priručniku o potprojektu; • Koordinacija i sprovođenje ukupnog projekta; • Finalizacija obrasca skrininga životne sredine; • Priprema i javno konsultovanje u vezi sa OUSŽS-om; • Praćenje/nadgledanje i evaluacija usklađenosti sa planovima/merama ublažavanja OUSŽS-a; • Koordinacija sa zainteresovanim stranama: institucije, opštine, civilno društvo, NVO, Inicijative mladih; • Koordinacija sa drugim donatorima tokom sprovođenja projekta..	• OUSŽS; • PUSŽS/kontrolna lista PUSŽS-a sa planom praćenja sa dodatnim aneksima; • Periodični izveštaji i izveštaj o završetku potprojekta; • Izveštavanje o životnoj sredini u okviru redovnih izveštaja o napretku • Periodični izveštaji o praćenju.
Podnosilac zahteva (krajnji korisnik)	• Priprema upitnika o životnoj sredini; • Priprema PS, uključujući i plan nadgledanja • Obezbeđivanje realizovanja EA-a; • Izveštavanje o realizaciji PS u JUP; • Održavanje ekoloških dokumenata i zapisa (npr. Opštinska odluka o lokaciji za odlaganje otpada, manipulacija otpadom itd.)	• Dokumenti za izveštavanje
SB (IBRD)	• Sprovođenje obuke za osoblje JUP/MALS-a u vezi sa procedurama OUSŽS-a/analize uticaja na životnu sredinu, • Sprovođenje prethodne i naknadne analize • Nadgledanje ukupne usklađenosti životne sredine u okviru projekta	• Status dokumenta za sprovođenje projekta u izveštajima o statusu i rezultatima sprovođenja i misije Aide-Memoires

ANEKS 2 – UPITNIK O PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO za INFRASTRUKTURU (čak i neznatna infrastruktura)

Naziv odeljka: _____

Br.	Pitanja vezana za rizik po životnu sredinu	Da/Ne	Nepoznato	Detalji/Napomene
1	Koje vrste radova će biti ugovorene za podprojektnu aktivnost?			
2	Da li će se popraviti mali radovi / sanacija zgrada i drugih malih građevinskih radova ili drugih vrsta aktivnosti?			
3	Da li će se instalacija opreme ili druge male korekcije odvijati u okviru podprojekta i kakva je priroda??			
4	Ako koristite postojeće prostorije, molimo navedite detaljan opis, koje i na koji način.			
5	Ako je potprojekat deo planirane nove infrastrukture, molimo navedite detaljan opis, koje i kako.			
6	Da li se odeljak (potprojekat) nalazi u zaštićenom području?			
7	Da li bilo koje zaštićene vrste koriste područje u bilo koje doba godine (da li je to ZP ili ne)?			
8	Koja vrsta zaštićenog područja (PA)? (nivo i razlog zaštite)			
9	Da li se potprojekat nalazi u ili potencijalno utiče na arheološko ili kulturno nasleđe?			
10	Da li je priroda lokacije: - Primorska, - Urbana, - Poljoprivredna, - Industrijska, - Ostale karakteristike - molimo navedite u koloni „Napomene“?			
11	Da li postoji pravo na izdavanje ili potreba za kupovinom zemljišta?			
12	Da li potprojekat zahteva ekološke dozvole, PUŽS ili drugu vrstu PŽS-a prema nacionalnom zakonodavstvu?			
13	Da li potprojekat zahteva konkretne javne konsultacije prema nacionalnom zakonodavstvu?			
14	Da li se stvaranje većih količina opasnog otpada (azbest, kompaktne fluorescentne sijalice, ostaci olovniha boja, oprema koja je kontaminirana naftom/gorivom, kao što su stari bojleri ili dizel rezervoari itd.) ili posebne vrste otpada (radioaktivni gromobrani) očekuju kao rezultat potprojekta?			
15	Hoće li nabaviti hemikalije?			
14	Ostale napomene/pitanja			

ANEKS 3 – OBRAZAC KONTROLNE LISTE PLANA ZA PROCENU ŽIVOTNE SREDINE I DRUŠTVA

Uvod

Projekat će postići svoj razvojni cilj u vezi socio-ekonomske inkluzije najmanje 3.000 ugroženih mladih (uzrasta 15-29 godina) u ugroženim zajednicama na Kosovu kroz aktivnosti građanskog angažovanja

Projekat će postići svoj socio-ekonomski razvojni cilj kroz tri komponente:

1. Razvoj zajednica usmeren na mlade;
2. Obuka mladih aktera;
3. Upravljanje projektima i administracija, PiE i širenje znanja.

Pored mekih aktivnosti, kao što su pružanje obuke ugroženim grupama mladih aktera, neiskusnim NVO-ovima/pojedincima kojima je potreban razvoj veština itd., za koje se ne očekuje da imaju negativan uticaj na životnu sredinu, aktivnosti u okviru 1. komponente Razvoj zajednice usmeren na mlade takođe predviđaju građevinske radove u malim razmerama, kao što su renoviranje, obnavljanje i slično. Ova kontrolna lista PUSŽS-a pruža zaštitne mere životne sredine i plan praćenja ovih radova koji rešavaju tipične i lokalizovane uticaje.

Potencijalni uticaji na životnu sredinu

Stoga se očekuje da se ukupnim uticajima projekta na životnu sredinu može upravljati, kao i privremenim i lokalnim uticajem, budući da su povezani sa manjim građevinskim radovima ili radovima iskopavanja u malim razmerama uglavnom u urbanim područjima. Ovi uticaji najčešće uključuju, ali se ne ograničavaju na: a) prašinu i buku usled iskopavanja, rušenja i izgradnje; b) upravljanje građevinskim otpadom od rušenja c) emisija buke; d) rizike vezane za zdravlje i sigurnost na radu.

Podprojektne aktivnosti i uticaji na životnu sredinu

Kontrolna lista PUSŽS-a

Kontrolna lista PUSŽS-a se primenjuje za manje rehabilitacije ili male građevinske objekte. Pruža „pragmatičnu dobru praksu“ i dizajnirana je da bude korisna i kompatibilna sa zaštitnim merama SB-a. Obrazac kontrolne liste pokušava da pokrije tipične pristupe ublažavanju uobičajenih ugovora o građevinskim radovima sa lokalizovanim uticajima.

Kontrolna lista sadrži jedan uvodni deo i tri glavna dela:

- Uvod ili predgovor u kojem je projekat predstavljen, kategorija životne sredine definisana i objašnjen je koncept kontrolne liste PUSŽS-a.
 - **1 deo** predstavlja opisni deo („*pasoš lokacije*“) koji sadrži specifičnosti projekta u pogledu fizičke lokacije, institucionalnih i zakonodavnih aspekata, opis projekta, uključujući potrebu za programom izgradnje kapaciteta i opis procesa javnih konsultacija.
- **2 deo** uključuje ekološki i društveni skrining u jednostavnom Da/Ne obrascu, iz mere ublažavanja za svaku aktivnost.

- 3 deo je plan praćenja aktivnosti tokom sprovođenja i izgradnje u okviru projekta. Zadržava isti obrazac koji je potreban za standardne PUSŽS-ove Svetske banke. Namera ove kontrolne liste je da deo 2 i 3 budu uključeni kao tenderska dokumentacija za izvođače radova.

Kontrolna lista PUSŽS-a (delovi 1-3) će biti ažurirana i dopunjena za svaki potprojekat kako bi bila u skladu sa OUSŽS-om.

Primena kontrolne liste EMP-a

Proces projektovanja za predviđene građevinske radove u okviru projekta biće sproveden u tri faze:

- 1) *Faza generalne identifikacije i određivanja opsega*, u kojoj su odabrane lokacije ili objekti (npr. omladinski centri, itd.) za rehabilitaciju, i izrađen je okvirni program za potencijalne tipologije rada. U ovoj fazi su popunjeni delovi 1, 2 i 3 kontrolne liste PUSŽS-a. Deo 2 kontrolne liste PUSŽS-a se može koristiti za odabir tipičnih aktivnosti sa „menija“ i povezivanje istih sa tipičnim problemima životne sredine i merama ublažavanja.
- 2) *Detaljna faza projektovanja i izrade tendera*, uključujući specifikacije i uslove. Kontrolna lista PUSŽS-a je revidirana u skladu sa poznatim detaljima o dizajnu u ovoj fazi. Kao takva, kontrolna lista se prezentuje javnosti pre tenderske procedure. Ova faza uključuje i tender i dodelu ugovora o radovima. Celokupni popunjeni tabelarni PUSŽS (deo 1, 2 i 3) treba da bude dodatno priložen kao sastavni deo ugovora o radovima, kao i ugovora o nadzoru, analogno svim tehničkim i komercijalnim uslovima, koje takođe moraju da potpišu ugovorne strane.
- 3) *Tokom faze sprovođenja radova*, sertifikovani inspektor/nadzornik vrši proveru zaštite životne sredine na odgovarajućoj lokaciji, što uključuje i inženjera za nadzor lokacije i/ili konsultanta za zaštitu životne sredine u okviru JUP-a i relevantne inspeksijske službe Ministarstva životne sredine. Mere ublažavanja u delu 2 i plan praćenja u delu 3 su osnova za proveru usklađenosti izvođača radova sa potrebnim odredbama o životnoj sredini.

Praćenje i izveštavanje

Za praćenje odgovarajućih zaštitnih mera izvođača radova, inženjer za nadzor gradilišta radi sa delom 3. kontrolne liste PUSŽS-a, tj. sa planom praćenja. 3 deo je razvijen na konkretnom mestu od strane korisnika sredstava i neophodnim detaljima, definiše jasne mere ublažavanja i praćenja koje mogu biti uključene u ugovorima o radovima, koji odražavaju status prakse zaštite životne sredine na gradilištu i koje mogu biti razmotrene/izmerene/kvantifikovane/verifikovane od strane inspektora tokom građevinskih radova.

3 deo bi tako bio ažuriran i revidiran tokom procesa projektovanja kako bi praktično odražavao ključne kriterijume praćenja koji se mogu proveriti tokom i nakon radova za osiguranje usklađenosti i na kraju za plaćanje izvođača radova.

DEO 1: INSTITUCIONALNI I ADMINISTRATIVNI	
Država	
Naziv projekta	
Područje primene projekta i aktivnosti	
	Upravljanje projektom

Institucionalni aranžmani (Ime i kontakt podaci)		
Aranžmani sprovođenja (Ime i kontakt podaci)	Nadzor	
OPIS LOKACIJE		
Naziv lokacije		
Opis lokacije		Aneks 1: Informacije o lokaciji (brojke sa lokacije) [] D [] N
Ko je vlasnik zemljišta?		
Geografski opis		
ZAKONODAVSTVO		
Identifikovati nacionalno i lokalno zakonodavstvo i dozvole koje se odnose na aktivnost projekta		
JAVNA KONSULTACIJA		
Identifikovati kada/gde se odvijao proces javnih konsultacija		
IZGRADNJA INSTITUCIONALNOG KAPACITETA		
Da li će doći do izgradnje kapaciteta?	[] N ili [] D Ukoliko je odgovor da, Aneks 2 uključuje informacije o izgradnji kapaciteta	

DEO 2: SKRINING ŽIVOTNE SREDINE/DRUŠTVA			
	Aktivnost	Status	Dodatne reference

Da li će aktivnosti na lokaciji uključiti/obuhvatiti bilo šta od sledećeg:	A. Opšti zahtevi za sve radove	☐ Da ☐ Ne	Videti Odeljak A u daljem tekstu
	B. Rehabilitacija objekata	☐ Da ☐ Ne	Videti Odeljak A, B u daljem tekstu
	C. Rehabilitacija parkova	☐ Da ☐ Ne	Videti Odeljak A, C u daljem tekstu
	D. Nabavka hemikalija	☐ Da ☐ Ne	Videti Odeljak A, D u daljem tekstu

AKTIVNOST	PARAMETAR	KONTROLNA LISTA MERA UBLAŽAVANJA
A. Opšti uslovi	Obaveštenje i bezbednost radnika	a) Pružiti informacije lokalnom stanovništvu o obimu, vremenu početka i vremenu trajanja građevinskih aktivnosti pripremom obaveštenja koje će biti postavljeno na oglasnu tablu opštine i na veb stranici opštine i na druge načine, ukoliko je potrebno, kako bi se osiguralo da je lokalno stanovništvo dobro informisano; b) Lokalni građevinski objekat i inspekcije za zaštitu životne sredine/prirode obavešteni su o radovima pre početka istih; c) Sve potrebne dozvole/mišljenja/odobrenja dobijaju se pre početka radova (uključujući građevinske radove i ostalo); d) Svi radovi će se odvijati na siguran i disciplinovan način; e) Lična zaštitna odeća i oprema radnika dostupni su u dovoljnim količinama i koriste se/nose se u svakom trenutku; f) Radnici moraju biti adekvatno obučeni, sertifikovani i iskusni za rad koji obavljaju (npr. za radove na visinama); g) Otvorene jame su pokrivene i jasno označene kada se na njima ne radi; h) Osigurati odgovarajuću oznaku i oglasnu tablu na mestu izvođenja radova rekonstrukcije i) Obeležiti mesta za privremeno skladištenje materijala za rekonstrukciju u blizini lokacije j) Obezbediti trake upozorenja, ograde i odgovarajuće znakove koji ukazuju na opasnost, ključna pravila i postupke koje treba pratiti. k) Zabraniti ulaz nezaposlenim licima unutar traka upozorenja i ograda kada/gde je to potrebno. l) Okolinu u blizini sportske dvorane treba održavati čistom

AKTIVNOST	PARAMETAR	KONTROLNA LISTA MERA UBLAŽAVANJA
		m) Mašinama treba rukovati samo iskusno i adekvatno obučeno osoblje, čime se smanjuje rizik od nesreća; n) Svi radnici moraju biti upoznati sa opasnostima od požara i merama zaštite od požara i moraju biti obučeni za rukovanje protivpožarnim aparatima, hidrantima i drugim uređajima koji se koriste za gašenje požara o) Uređaji, oprema i aparati za gašenje požara trebaju uvek da budu funkcionalni da bi u slučaju potrebe mogli biti brzo i efikasno upotrebljeni. Kompleti za prvu pomoć trebaju biti dostupni na mestu radova i osoblju koje je obučeno kako da ih koristi. p) Postupci za hitne slučajeve (uključujući izlivanja, nesreće, itd.) dostupni su na sajtu. q) Sanitarni objekti (toaleti) moraju biti obezbeđeni za radnike. r) Kupljena oprema će biti instalirana i korišćena u skladu sa svim merama bezbednosti koje propisuje proizvođač opreme i najbolje prakse.
	Kvalitet vazduha	a) Gradilište, transportne rute i lokacije za rukovanje materijalima treba prskati vodom tokom suvih i vetrovitih dana. b) Građevinski materijal treba skladištiti na odgovarajućim pokrivenim mestima kako bi se smanjilo sakupljanje prašine c) Tereti na vozilu koji verovatno emituju prašinu moraju biti pokriveni. d) Ograničenje brzine vozila do lokacije za rekonstrukciju. e) Putevi se redovno čiste na kritičnim tačkama. f) Zalihe držati izdignutim od tla. Zaštititi ceradom/ogradom u slučaju vetrovitog vremena. g) Zalihe držati daleko od odvodnih cevi, prirodnih vodenih tokova i mesta koja su podložna eroziji zemljišta. h) Sva zemlja se pokriva kada se odnosi sa lokacije na mesto odlaganja. i) Osigurati da su sva transportna vozila i mašine opremljene odgovarajućom opremom za kontrolu emisija, koja se redovno održava i atestira. j) Osigurati da sva vozila i mašine koriste benzin iz službenih izvora (licencirane benzinske pumpe) i da se koristi gorivo koje odredi proizvođač mašine i vozila. k) Na gradilištima neće biti prekomernog rada motora vozila u praznom hodu.

AKTIVNOST	PARAMETAR	KONTROLNA LISTA MERA UBLAŽAVANJA
	Upravljanje transportom materijalima i	a) Krupni agregat od otpadnog betona koji se koristi pri popunjavanju rovova i u rehabilitaciji mora se prilagoditi zahtevima izdrživosti i gradacije. Agregat mora biti nov (da prethodno nije korišćen) i poželjno je da je lokalno proizveden. b) Mineralni resursi (agregat, pesak, šljunak i sl.) nabavljaju se samo od licenciranih kompanija sa validnim koncesijama za iskopavanje/eksploataciju. Kompanije mogu dokazati da su S i Z mere i upravljanje životnom sredinom uvedene.
	Buka	a) Budući da je reč o urbano stambenom području (<u>vožnja kroz grad do lokacije</u>) nivo buke ne bi trebalo da prelazi 55dB tokom dana i večeri i 45dB tokom noći b) Građevinski radovi neće biti dozvoljeni tokom noći, a radovi na lokaciji su ograničeni na termin od 7.00 do 19.00 h (dogovoreno u dozvoli). c) Tokom rada, poklopci motora generatora, vazdušni kompresori i druga mehanička oprema sa pogonom, moraju biti zatvoreni, a oprema postavljena što dalje od stambenih područja. d) Pumpe i drugu mehaničku opremu treba efikasno održavati.
	Kvalitet vode i zemljišta	a) Sprečiti opasnost izlivanje otpada (privremeno skladištenje otpada treba da bude zaštićeno od curenja i skladišta za opasni ili toksični otpad treba da budu opremljena sekundarnim sistemom za zadržavanje, npr. kontejnerima sa duplim zidovima ili zaštitom). b) Ukoliko dođe do opasnog izlivanja, potrebno je isto ublažiti i ukloniti, očistiti lokaciju i pratiti postupke i mere za upravljanje opasnim otpadom. c) U slučaju da bilo koja materija curi iz područja izvođenja radova koja je potencijalno kontaminirana opasnim supstancama, prikuplja se na licu mesta u rezervoar za privremeno prikupljanje i transportuje u adekvatno licencirano postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. d) Instalirati/obezbediti i održavati odgovarajuće sanitarije za radnike. Otpadne vode iz ovih izvora treba transportovati do odgovarajućih postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. e) Sprečiti opasno izlivanje iz rezervoara (obavezni sekundarni sistem zadržavanja, npr. kontejneri sa duplim zidovima ili zaštitom), građevinske opreme i vozila (redovno održavanje i pregled rezervoara za naftu i gas, mašine i vozila se mogu parkirati (upravljati) samo na asfaltiranim i betonskim površinama sistemom za sakupljanje ocednih voda.

AKTIVNOST	PARAMETAR	KONTROLNA LISTA MERA UBLAŽAVANJA
		f) Izlazne ventile na radnom mestu uz mogućnost punjenja sa zadržanim materijama treba filtrirati pre izlivanja u prirodne tokove. g) Voda i ostale komponente u mešavini betona moraju biti čiste i bez štetnih hemikalija.
	Upravljanje otpadom	Primenjuje se dobra praksa upravljanja otpadom, uključujući: a) Identifikaciju različitih vrsta otpada koji se mogu generisati na lokaciji rekonstrukcije i njegovu klasifikaciju prema Zakonu br. 04/L-060 (Zakon o otpadu) b) Kontejnere za svaku identifikovanu kategoriju otpada obezbeđenih u dovoljnim količinama i odgovarajuće postavljenih. c) Putevi za sakupljanje i odlaganje otpada i licencirane deponije/postrojenja za preradu, biće identifikovani za sve vrste otpada koje se očekuju od rušenja i građevinskih aktivnosti. Za upravljanje opasnim otpadom se traže i prate uputstva / smernice Ministarstva zaštite životne sredine i prostornog planiranja. d) Mineralni (prirodni) otpad od izgradnje i rušenja biće odvojen od opšteg, organskog, tečnog i hemijskog otpada sortiranjem na licu mesta i privremenim skladištenjem u odgovarajućim kontejnerima. U zavisnosti od njegovog porekla i sadržaja, mineralni otpad će se ponovo primeniti na prvobitnoj lokaciji ili ponovo upotrebiti. e) Sav građevinski otpad će propisno sakupljati i odlagati licencirani prikupljači uz transfer do licenciranih deponija (ili licenciranih postrojenja za preradu otpada). f) Evidencije o odlaganju otpada redovno će se ažurirati i čuvati kao dokaz pravilnog upravljanja, kako je i predviđeno. g) Kad god je to izvodljivo, izvođač radova će ponovo upotrebiti i reciklirati odgovarajuće i održive materijale. Odlaganje svake vrste otpada (uključujući organski otpad) ili otpadnih voda u okolnu prirodu ili vodna tela, strogo je zabranjeno. h) Prikupljanje, transport i konačno odlaganje/preradu komunalnog otpada od strane licencirane kompanije; i) Građevinski otpad treba odmah ukloniti sa lokacije i ukoliko je moguće, ponovo ga upotrebiti; j) Spaljivanje svog otpada na lokaciji ili nelicenciranih biljaka i lokacija je zabranjeno.

AKTIVNOST	PARAMETAR	KONTROLNA LISTA MERA UBLAŽAVANJA
		k) Odlagalište otpada biće definisano odobrenjem u pisanom obliku od strane opštine ili drugog nadležnog organa (npr. MŽSPP). l) Postojeće klima uređaje ne treba ponovo puniti ili prazniti. Ukoliko se odbace, njima moraju rukovoditi specijalizovana licencirana preduzeća.
	Bezbednost saobraćaja	a) Plan regulacije saobraćaja priprema se i sprovodi u koordinaciji sa opštinom i nadležnim organom (saobraćajna policija); b) Saobraćaj će se regulisati na bezbedan način. Bezbednost pešaka biće osigurana korišćenjem bezbednih prolaza. c) Obaveštenje o bezbednosnim i regulacionim propisima i signalizacija će se koristiti na odgovarajući način.
	Erozija zemljišta	a) U slučaju izlivanja, zagađena voda mora da se zadrži kako bi se sprečilo dalje zagađenje i ista se mora transportovati u postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. b) Vozila i mašine se mogu parkirati, oprati i održavati samo na određenim područjima sa nepropusnom površinom i sistemom za sakupljanje i prečišćavanje (separator ulja i masti), c) Zaštita sedimenata je raspodeljena duž ograda i barijera.
	Slučajno otkrivanje arheoloških kulturnih i istorijskih artefakata	a) Radni prostor, lokacija kampa, itd. bi trebali biti smešteni dalje od arheoloških i lokacija kulturne baštine. b) Trebalo bi preduzeti adekvatnu zaštitu i podići svest kod radnika u smislu mogućeg otkopavanja arheoloških relikvija; c) Radovi će biti zaustavljeni, nadležni organi obavešteni u skladu sa nacionalnim propisima i poštovaće se njihove instrukcije. Radovi će početi ponovo tek kada odgovarajuće vlasti daju svoje smernice i odobrenje.
	Nepravilno skladištenje toksičnih materija (uključujući opasni otpad) i upotreba materijala može izazvati zagađenje	a) Skladištenje svih materijale u originalnim kontejnerima na odgovarajućim mestima, koji omogućavaju skladištenje u nepropusnim kontejnerima. b) Na lokaciji se neće skladištiti velike količine goriva. c) Osigurati da su radnici upoznati sa sigurnosnim propisima i zahtevima za skladištenje svakog proizvoda.

AKTIVNOST	PARAMETAR	KONTROLNA LISTA MERA UBLAŽAVANJA
	vazduha, zemljišta ili vode	d) Obezbediti apsorbente u slučaju izlivanja na lokaciji. U slučaju nesreće zaustaviti izlivanje i sanirati lokaciju. Otpad treba tretirati kao opasan. e) Poštovati uputstva sigurnosno tehničkog lista (MSDS) prilikom rukovanja hemikalijama. f) Hemikalije i opasni otpad se stavljaju na sigurno mesto, zaštićeno mesto od prosipanja
	Spremnost za vanredne situacije	a) Plan spremnosti za vanredne situacije je pripremljen i saopšten zaposlenima. b) Osigurati poznavanje mreža u blizini lokacije. c) U slučaju neočekivanog ometanja, odmah zaustaviti sve radove, obavestiti odgovarajuće organe u regionu i izvršiti sanaciju oštećene mreže u skladu sa zahtevima nacionalnog zakonodavstva i plana spremnosti za vanredne situacije. d) Obezbediti protivpožarnu opremu i obuku za zaposlene
B. Sanacija zgrada	Bezbednost zajednice	a) Obezbediti sigurnost korisnika zgrade, npr. osigurati sigurne prolaze i zaštitu od pada predmeta. b) Na vreme obavestiti korisnike objekata i susedne zajednice o predstojećim radovima. - c) U slučaju obustave saobraćaja, organizovati alternativne rute u saradnji sa opštinom.
C. Sanacija parkova	Zaštita prirode	a) Krivolov, uznemiravanje životinja, branje biljaka i šumskih plodova strogo je zabranjeno. b) Vatra na otvorenom je strogo zabranjena. c) Zabranjeno je nemarno odlaganje smeća. d) Pre početka radova, lokacija se treba proveriti u pogledu postojanja životinjskih jazbina i gnezda. e) Smanjiti radnu površinu i koristiti samo onu koja je neophodna. f) Nije dozvoljena seča drveta. Ako je to neophodno, potrebno je nabaviti dozvolu nadležnog organa. g) Samo native biljke se mogu koristiti u presađivanju. h) Sav otpad i ostali materijali kao i oprema moraju se ukloniti do kraja radova. i) Izbeći rad tokom sezone gnezdenja.

AKTIVNOST	PARAMETAR	KONTROLNA LISTA MERA UBLAŽAVANJA
D. Nabavka hemikalija		a) Hemikalije se nabavljaju samo od strane licenciranog distributera. b) Pesticidi se ne nabavljaju. c) Hemikalije se stavljaju na sigurnom i bezbednosnom mestu od izlivanja. d) Hemikalijama se rukovodi i upravlja u skladu sa Sigurnosno-tehničkim listovima (MSDS) i rukovati samo adekvatno obučeni i iskusni službenici

3. DEO : PLAN PRAĆENJA

Faza	Šta (da li će se parametar pratiti?)	Gde (da li će se parametar pratiti?)	Kako (da li će se parametar pratiti?)	Kada (definisati učestalost/ili kontinuitet?)	Zašto (da li se parametar prati?)	Troškovi (ako nisu uključeni u budžet projekta)	Ko (je odgovaran za praćenje?)
Priprema	Dobijene su sve potrebne dozvole pre početka radova.	U gradskoj upravi	Inspekcija svih potrebnih dokumenata	Pre početka radova	Osigurati zakonske aspekte aktivnosti rehabilitacije	/	Nadzornik radova (npr. nadzorni inženjer ili drugo ovlašćeno/imenovano lice), JUP
	Javne i relevantne institucije su obavestene	Poslovne prostorije ugovarača	Inspekcija svih potrebnih dokumenata	Pre početka radova	Osigurati svest javnosti	/	Nadzornik radova (npr. nadzorni inženjer ili drugo ovlašćeno/imenovano lice), JUP
	Bezbednosne mere za radnike, zaposlene i posetioce	Na licu mesta	Vizuelne provere i izveštavanje	Pre početka radova	Sprečavanje zdravstvenih i bezbednosnih rizika – mehaničkih povreda i obezbeđivanje sigurnog pristupa i mobilnosti	/	Nadzornik radova (npr. nadzorni inženjer ili drugo ovlašćeno/imenovano lice), JUP
Sprovođenje	Bezbedan saobraćajni protok i bezbednost pešaka	Na licu mesta	Vizuelne provere i izveštavanje	Slučajne provere	Osigurati koordinisani saobraćajni protok	/	Nadzornik
	Bezbednost na radu	Na licu mesta	Vizuelne provere i izveštavanje Nenajavljene inspekcije tokom trajanja radova	Slučajne provere	Sprečavanje zdravstvenih i bezbednosnih rizika – Mehaničkih povreda i obezbeđivanje sigurnog pristupa i mobilnosti	/	Nadzornik

	Lokacija je dobro organizovana: ograde, upozorenja, postavljeni znakovi.	Na licu mesta	Inspekcija	Slučajne provere	Sprečavanje nesreća / /	Nadzornik
	Prikupljanje, transport i opasan otpad (ako ga ima)	Na privremenoj bezbednoj lokaciji na gradilištu u odvojenim kontejnerima za otpad	Inspekcija transportnih lista i uslova kontejnera i prostora skladištenja	Slučajne provere	Poboljšanje upravljanja otpadom na lokalnom i nacionalnom nivou / Ne odlagati opasan otpad na nijednoj od postojećih deponija /	Nadzornik
	Prikupljanje, transport i konačno odlaganje čvrstog otpada	Na i u okruženju lokacije	Vizuelno praćenje i inspekcija transportnih lista ugovarača	Slučajne provere	Ne ostavljati čvrst otpad na gradilištu i izbegavati negativan uticaj na lokalno okruženje i zdravlje lokalnih stanovnika /	Nadzornik
	Parametri zagađenja vazduha, prašine, čestice	Na i u okruženju lokacije	Vizuelna inspekcija na prašinu	Slučajne provere, nakon žalbe ili negativnih nalaza inspekcije	Osiguranje da tokom radova ne dođe do prekomernog emitovanja /	Nadzornik
	Nivo buke	Na i u okruženju lokacije	Praćenje nivoa buke dB (odgovarajućom opremom)	Nakon žalbe ili nalaza inspekcije	Utvrđiti da li je nivo buke iznad ili ispod dozvoljenog /	Nadzornik
Aktivnost	Upravljanje otpadom	Na i u okruženju lokacije	Vizuelna i provera dokumenata	Redovno	Na lokaciji se nalazi dovoljan broj kontejnera, otpad se odlaže na definisanu lokaciju opštine, vodi se evidencija o otpadu	Podnosilac JUP

ANNEX 4 – Plan socijalno prostornog upravljanja

Plan socijalno prostornog upravljanja (PUSŽS) sastoji se od skupa mera za ublažavanje, praćenje i institucionalnih mera koje treba preduzeti u toku sprovođenja i rada u cilju eliminisanja štetnih uticaja na životnu sredinu i društvo, njihovog uklanjanja ili njihovog smanjenja na prihvatljive nivoe. Plan takođe obuhvata aktivnosti potrebe za sprovođenje ovih mera.

Planovi upravljanja su suštinski elementi izveštaja o PUŽS-u u okviru projekata kategorije A; za mnoge projekta iz kategorije B, PUŽS može rezultirati samo planom upravljanja. Da bi pripremio plan upravljanja, primalac i njegov tim za projektovanje PŽS-a (a) identifikuje skup odgovora na potencijalne štetne uticaje; (b) utvrđuje zahteve za osiguranje da se ti odgovori efikasno i blagovremeno sprovedu; i (c) opisuje sredstva za ispunjavanje tih zahteva.

Preciznije, PUSŽS obuhvata sledeće komponente:

Ublažavanje

PUSŽS identifikuje izvodljive i isplative mere koje mogu smanjiti potencijalno značajne štetne uticaje na životnu sredinu na prihvatljive nivoe. Plan uključuje kompenzacione mere ako mere ublažavanja nisu izvodljive, ekonomične ili dovoljne. Preciznije PUSŽS;

- (a) Identifikuje i rezimira sve očekivane značajne štetne uticaje na životnu sredinu (uključujući i one uticaje koji uključuju autohtono stanovništvo ili prinudno raseljavanje);
- (b) Tehničkim detaljima opisuje svaku meru ublažavanja, uključujući vrstu uticaja na koju se odnosi i uslove pod kojima se zahteva (npr. kontinuirano ili u slučaju nepredviđenih događaja), zajedno sa dizajnom, opisom opreme i operativnim procedurama, po potrebi;
- (c) Procenjuje potencijalne uticaje ovih mera na životnu sredinu, i
- (d) Obezbeđuje vezu sa drugim planovima ublažavanja (npr., za prinudno raseljavanje, autohtono stanovništvo ili kulturna dobra) koji su potrebni za projekat.

Praćenje

Praćenje životne sredine tokom sprovođenja projekta obezbeđuje informacije o ključnim ekološkim aspektima projekta, posebno o uticaju projekta na životnu sredinu i efikasnosti mera za ublažavanje. Ovakve informacije omogućavaju primaocu i Banci da procene uspeh ublažavanja kao deo nadzora projekta i omogućava korektivne mere po potrebi. Stoga, PUSŽS identifikuje ciljeve praćenja i određuje vrstu praćenja, povezivanjem procenjenih uticaja u izveštaju o PSŽ-u i mera ublažavanja opisanih u PUSŽS-u. Konkretno, odeljak PUSŽS o praćenju pruža (a) konkretne opise i tehničke detalje mera praćenja, uključujući parametre koje treba meriti, metode koje treba koristiti, mesta uzorkovanja, učestalost merenja, granice detekcije (gde je to prikladno) i definisanje granica koje će ukazati na potrebu za korektivnim merama; i (b) postupke za praćenje i izveštavanje u cilju (i) osiguranja ranog otkrivanja uslova koji zahtevaju posebne mere ublažavanja, i (ii) pružanja informacija o napretku i rezultatima ublažavanja.

Raspored sprovođenja i procena troškova

Za sva tri aspekta (ublažavanje, praćenje i razvoj kapaciteta), PUSŽS obezbeđuje (a) raspored sprovođenja mera koje se moraju izvršiti kao deo projekta, prikazujući faze i koordinaciju sa planovima sprovođenja celokupnog projekta; i (b) procene kapitalnih i režijskih troškova i izvore finansiranja za sprovođenje PUSŽS-a. Ovi podaci su takođe integrisani u tabeli ukupnih troškova projekta.

Plan ublažavanja

Faza izgradnje					
Aktivnost	Očekivani uticaj na životnu sredinu	Predložna mera ublažavanja	Odgovornost za sprovođenje mera ublažavanja	Period sprovođenja mera ublažavanja	Troškovi povezani sa sprovođenjem mera ublažavanja
1.					
2.					
...					
Operativna faza					
1.					
2.					
...					

Plan praćenja

Faza izgradnje					
Koji <i>parametar će se pratiti?</i>	Gde <i>da li parametar treba pratiti?</i>	Kako <i>da li parametar treba pratiti (šta treba meriti i kako)?</i>	Kada <i>da li parametar treba pratiti (vreme i frekvencija)?</i>	Ko <i>da li parametar treba pratiti (odgovornost)?</i>	Koliko <i>je trošak povezan sa sprovođenjem praćenja</i>
1.					
2.					
...					
Operativna faza					
1.					
2.					

ANEKS 5 – ZAPISNIK SA KONSULTACIONOG SASTANKA ESMF-a

- I. Okvir za upravljanje životnom sredinom i društvom i obaveštenje o održavanju javnog sastanka objavljeni su na veb stranici Ministarstva administracije lokalne samouprave, 30. novembra 2018. godine, na tri jezika (kliknite na link na engleskom jeziku da bi ste pristupili ovom dokumentu)), <https://mapl.rks-gov.net>; <https://mapl.rks-gov.net/en/publications/>; Poziv za javni konsultacioni sastanak, 12. decembra, poslat je 10 preliminarno odabranih opština, Ministarstvu životne sredine i prostornog planiranja, Agenciji za zaštitu životne sredine i Ministarstvu kulture, omladine i sporta; pored toga, svi navedeni akteri su kontaktirani telefonom kako bi se podsetili na sastanak;
- II. Rok za javno objavljivanje istekao je 14. decembra 2018. godine;
- III. Javna diskusija je održana 12. decembra 2018. godine u Ministarstvu administracije lokalne samouprave;
- IV. Dnevni red sastanka:
 1. Prezentacija Okvira za upravljanje životnom sredinom i društvom u štampanom obliku i prezentacija u PPT-u;
 2. Javna diskusija;
 3. Rezime

Prezentacija Okvira za upravljanje životnom sredinom i društvom

O izrađenom ESMF-u je elaborisano od samog početka prezentacije (13 slajdova, PPT) i nakon prezentacije, otvorena je diskusija o stranici po stranici dokumenta, međutim diskusija se uglavnom odvijala o delovima za koje su učesnici zahtevali više objašnjenja.

Ovaj Okvir za upravljanje životnom sredinom i društvom (ESMF) sadrži opis postupaka koje bi imenovane institucije i korisnici trebalo da primenjuju tokom sprovođenja istog, kako bi ispunili zahteve politika zaštite Svetske banke i osigurali adekvatno rešavanje ekoloških i pitanja preseljenja, kako budu nastajala tokom sprovođenja, u skladu sa nacionalnim zakonom.

Učesnici su tokom sastanka najviše interesovanja pokazali za nacionalne zakone i, takođe je predloženo da Zakon br. 04/L-147 o vodama takođe bude uključen .

Sadržaj prezentacije:

- Predstavljanje cilja projekta i njegovih komponenti;
- Neprihvatljive aktivnosti;
- Lista izuzetaka;
- Analiza životne sredine;
- Potprojektne aktivnosti i uticaj na životnu sredinu-Kontrolna lista ESMP-a
- Politike Svetske banke koje se primenjuju na projekt;
- Pregled nacionalnog zakonodavstva i Okvira za upravljanje životnom sredinom i društvom;
- Primena kontrolne liste ESMP-a;
- Plan upravljanja životnom sredinom i društvom.

Javna diskusija

- Javna diskusija je uključivala odgovore i pitanja o postupcima ESMF-a, njegovim ograničenjima i mogućnostima u kontekstu planiranih aktivnosti.
- Diskusija je održana u obliku razmene mišljenja, pitanja, odgovora, komentara i pojašnjenja stavki u okviru ESMF/Projekta.
- Takođe jedan od učesnika je bio zainteresovan za ulogu projekta u aktivnostima za mlade, odnosno u pogledu razvoja turističkih i zaštićenih oblasti. Tokom razmene mišljenja, jedan od učesnika je bio veoma transparentan i, elaboracijom je pokazao (kako) su oni upoznati sa sadržajem ESMF-a.

Najistaknutija pitanja o kojima je vođena diskusija su sledeća:

1. Da li je potrebno sprovođenje Strateške procene uticaja na životnu³⁰ sredinu za svaki projekat ili opštinu? O: projekat će se sprovoditi u blažem obliku i investiraće se samo u potprojekte sa jasnom idejom, bez uticaja na životnu sredinu (osim projekata kategorije A) i na osnovu kategorije projekta (kategorija B), budući da će priroda projekta biti u skladu sa okvirom ESMF-a.
2. Da li se mogu finansirati zaštićene zone, npr. restauracija malog obima na turističkim lokacijama³¹? O: Cilj projekta je poboljšanje društveno-ekonomskog uključivanja najmanje 3.000 ugroženih mladih (starosti 14-29) u ugroženim zajednicama na Kosovu kroz aktivnosti građanskog angažovanja.

Zaključak:

Učesnici/predstavnici nisu imali primedbi na ESMF i nisu dali nikakvu ključnu napomenu o sadržaju. Svi učesnici sastanka su izrazili svoj pozitivan pristup ka sprovođenju projekta i ocenili sastanak kao neophodan za bolje upoznavanje sa ESMF-om koji se primenjuje u sprovođenju potprojekata na nivou opština, a u okviru ovog dokumenta.

Pored toga, u odgovarajućem periodu (do 14. decembra 2018. godine) nisu primljeni nikakvi drugi komentari ili primedbe na Okvir za upravljanje životnom sredinom i društvom.

Priština, 15. decembar 2018.

³⁰Nakon konsultacija o ESMF-u, učesnici su dobili dodatno objašnjenje u pisanom obliku: Naknadna strateška procena uticaja na životnu sredinu se ne sprovodi za nijedan od potprojekata, sprovodi se samo procena uticaja na životnu sredinu (uglavnom kontrolna lista ESMF-a, dostupna u ESMF-u) i samo za B kategoriju (određeni nivo uticaja na životnu sredinu).

³¹ Nakon konsultacija o ESMF-u, učesnici su u pisanom obliku primili sledeće objašnjenje: Aktivnosti u zaštićenim oblastima prirode se neće sprovoditi (s obzirom na to da se OP/BP 4.04 Prirodna staništa ne primenjuje na projekat)



Republika Kosovo
MINISTARSTVO
ADMINISTRACIJE
LOKALNE
SAMOUPRAVE

O NAMA
OGLASI-
KONKURSI

ORGANIZACIJA
STARI
DOKUMENTI

VESTI
OBJAVE

ZAKONODAVSTVO
I POLITIKE
GODIŠNJI
IZVEŠTAJI
MALS-A

POLITIKE I
STRATEGIJE
RADNI PLAN
MALS-A

KONTAKTI

OBJAVE



Informativni list - januar-decembar 2016
Data e publikimit: 13/04/2018



Unapređivanje saradnje – Bilten IPA
Programa preko...
Data e publikimit: 14/06/2018



Izveštaj- Završna konferencija programa
IPA I prek...
Data e publikimit: 19/06/2018



Za javne konsultacije -
ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (...
Data e publikimit: 05/07/2018



Dokument konsultacije o projektu -
Administrativn...
Data e publikimit: 05/07/2018



NACRT ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO
(MALS) BR.01/2018 ...
Data e publikimit: 05/07/2018



Consultation Paper for the Draft
Administrative In...
Data e publikimit: 05/07/2018



NACRT - ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO
(MALS) Br. 03/201...
Data e publikimit: 23/08/2018



BILTEN - UNAPREĐIVAENJE SARADNJE-
IPA Programa prek...
Data e publikimit: 26/09/2018



Izveštaj iz procesa javne konsultacije o
Administr...
Data e publikimit: 15/11/2018



Okvir socijalno prostornog upravljanja
za projekat...
Data e publikimit: 30/11/2018



Javno objavljivanje Okvir upravljanja
socijalne i ...
Data e publikimit: 30/11/2018



Lista učesnika:

 Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal Minsitarstvo adminsitracije lokalne samouprave Ministry of Local Government Administration Lista e pjesëmarrësve Konsultimi publik për Kornizen për Menxhimin Social Mjedisor, MAPL me dt 12.12.2018 koha: 11:00 -12:00						
Nr.	Emri dhe Mbiemri Ime I prezime	Institucioni Institucija	Pozita Pozicija	Nr Tel Br Tel	E-mail	Nënshkrimi Potpis
1.	YLIBER KASTRATI	K. HAMUŠE	shef Selidur	065878657	yliber.kastati@rks.gov.net	
2.	CARER MORINA	K. HAMUŠE	DRA HAMUŠE	045-120312	cara-morina@rks.gov.net	
3.	DESARTE KYEZIU-RAMAS	KOMUNA MALUTHEVE	Drejtore shë e DERS-se	045/976/099	desarte.kyziu@rks.gov.net	
4.	NDERIM KRUSHA	MAPL-	PERUTHYES	044/219-493		
5.	AFRIM BERISHA	MMPH/AMMK	udhëheqje DIVIZION	044/344-888	afirm.berisha@rks.gov.net	
6.	NAJME ALICEMAJ	MMPH/AMMK	zyrtare, kor përvu/ur	044/20073	najme.alicemaj@rks.gov.net	
7.	BRONDA KLETA	K. RAHOVE	Drejtore shë e DERS-se	045/434-007	brondine.kleta@rks.gov.net	
8.	GENAJ KRASNIGI	RAHOVE	SHKUF 12001 RIWI e SPORT	044/115835	genaj.krasnigi@rks.gov.net	
9.	TALIL PEGU	HITROVLCE	DEKOR	049/321795	talil.pegu@rks.gov.net	
10.	LUMNIE AZEM	MAPL	EDP	044/896049	lumnie.azem@rks.gov.net	
11.						

1.	Ylber Kastrati	Mamusha, Municipality
2.	Cafer Morina	Mamusha, Municipality
3.	Besarte Kryeziu Rama	Malisheva, Municipality
4.	Nderim Krusha	MLGA
5.	Afrim Berisha	Agency for Environment Protection
6.	Naim Alidema	Ministry of Environment and Spatial Planning
7.	Biondina Kleqka	Rahovec, Municipality
8.	Qemal Krasniqi	Rahovec, Municipality
9.	Tafil Peci	Mitrovica, Municipality
10.	Lumnije Azemi	MLGA

